

บทที่ 4

วิเคราะห์การดำเนินการตามโครงการสร้างความมั่นคง

ในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด.

ในบทนี้จะศึกษาวิเคราะห์ถึงการดำเนินการตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านวังผา ของ ดชด. นั้นสามารถแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านให้คลี่คลายไปในทางดีโดยมีปัจจัยใดบ้างที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านวังผาให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง

1. สภาพของหมู่บ้านก่อน ดชด. จะเข้าไปพัฒนา

1.1 สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านและที่อยู่อาศัยของประชาชน

สภาพแวดล้อมโดยส่วนรวมของหมู่บ้านยังมิได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุแต่ประการใด การจัดตั้งบ้านเรือนไม่เป็นระเบียบโดยสร้างบ้าน เรือนตามความพอใจ สภาพบ้านบางหลังคาเรือนอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม ชำรุดไม่เหมาะจะใช้เป็นที่อยู่อาศัย สภาพทั่วไปไม่มีการทำความสะอาด โดยปล่อยให้สกปรกรกรุงรัง ไม่มีรั้วรอบบริเวณบ้าน บ้านที่เลี้ยงสัตว์ก็ปล่อยให้สัตว์เลี้ยงอยู่ใต้ถุนบ้าน¹ เลี้ยงแบบปล่อยปละละเลยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็น การผิดสุขลักษณะทำให้สมาชิกในครอบครัวอาจเจ็บไข้ได้ป่วยได้ง่าย สุขภาพไม่แข็งแรง เพราะสภาพของบ้านไม่สะอาด อาจเกิดการติดเชื้อโรคจากสัตว์เลี้ยงได้ง่าย ถ้าสัตว์เลี้ยงเกิดเป็นโรคขึ้นมา และจากสภาพแวดล้อมของบ้านที่อยู่อาศัยก็ส่งผลกระทบต่อสภาวะทางจิตใจ ทำให้จิตใจไม่สดชื่นแจ่มใส เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าดูบ้านที่ไม่น่าอยู่อาศัย

สภาพถนนภายในหมู่บ้านก็ยังไม่ได้รับการปรับปรุงเพื่อให้สามารถใช้ได้ทุกฤดูกาล เป็นทางดินแคบ ๆ ไม่สะดวกในการสัญจรไปมาในฤดูฝน² โดยเฉพาะถนนสายที่ติดต่อกับภายนอกที่มีเพียงสายเดียวในฤดูฝนแทบจะใช้งานไม่ได้เลย สาธารณสถานของหมู่บ้าน เช่น บุรีเวณวัด

¹ สัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้าน, 27 สิงหาคม 2529.

² สัมภาษณ์ ชาวบ้าน (ชายอายุ 45 ปี), 28 สิงหาคม 2529.

โรงเรียน เสื่อมโทรมเพราะขาดการปรับปรุงดูแลรักษา เพราะไม่มีใครเสียสละต่างคนต่างอยู่ ชาวบ้านมักใช้ชีวิตอยู่ไปวัน ๆ นอกจากการทำมาหากินแล้วก็ไม่สนใจที่จะคิดปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ด้านอื่น ๆ ที่จะประโยชน์แก่คนส่วนรวมในหมู่บ้าน ขาดความคิดริเริ่มในการกระทำให้สิ่งใด ๆ ที่จะให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางด้านจิตใจของประชาชน ในหมู่บ้าน การที่สภาพหมู่บ้านยังไม่มีเปลี่ยนแปลงให้เจริญขึ้น เกิดจากตัวของชาวบ้านเองที่ ขาดความรู้ ขาดผู้แนะนำในการปฏิบัติ รวมถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการที่หน่วยงานของรัฐยังไม่เข้าไป ดูแลไม่ทั่วถึง

แม้ว่าการพัฒนาสภาพแวดล้อมและที่อยู่จะมีได้ เป็นจุดหมายปลายทางในการพัฒนาที่สำคัญ ที่สุด แต่ก็ถือเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดของชาวบ้าน เพราะสมาชิกของครอบครัวเกิดและ เจริญเติบโต ภายในบ้าน ดังนั้นคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของครอบครัวจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การจัดระเบียบในบ้าน ความสะอาดเรียบร้อยของเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น เด็กที่เกิดขึ้นมา ในบ้านที่มีการจัดระเบียบ เหมาะสม ได้รับการดูแล เอาใจใส่ที่ดีจากพ่อแม่ มีความรักความอบอุ่น พบเห็นแต่สิ่งที่สวยงามก็จะสร้างนิสัยที่ดีให้กับเด็ก ประกอบกับคนในครอบครัวมีความสุขทางกาย จิตใจปลอดโปร่ง เป็นที่น่าดูน่าชมแก่ผู้พบเห็นและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่หมู่บ้านอื่น และมีการติดต่อ สัมพันธ์กับผู้อื่นก็จะทำให้ชุมชนเกิดความสงบสุขมีน้ำใจต่อกัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.2 สภาพทางด้าน เศรษฐกิจ

หมู่บ้านวังผาก่อนที่ ดชด. จะเข้าไปดำเนินโครงการสร้างความมั่นคงในชนบท ที่หมู่บ้าน ชาวบ้านมีรายได้ต่ำ ผลผลิตทางการเกษตรก็ได้น้อยไม่พอกินพอใช้ จะเห็นได้ว่า ร้อยละ 30 ที่ชาวบ้านมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องกู้ยืมทุกปี และอีกร้อยละ 70 ที่มี รายได้ไม่พอบ้างเป็นบางปี ที่เป็นเช่นนี้เพราะชาวบ้านขาดความรู้ที่เป็นวิชาการในการประกอบ อาชีพ ซึ่งยังยึดถือแบบเดิมที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก อีกทั้งขาดเครื่องมือเครื่องใช้ ที่ทันสมัยในการเพิ่มผลผลิตซึ่งชาวบ้านไม่สามารถพัฒนาและช่วยเหลือตัวเองได้ จำเป็นที่ หน่วยงานของรัฐจะต้องยื่นมือเข้าไปช่วย โดยเป็นผู้วางรากฐานที่ถูกต้องให้แก่ชาวบ้านโดย เน้นให้ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเอง และให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อ แก่สภาพที่ชาวบ้านมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายให้หมดไปอันจะส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้าน คือเมื่อชาวบ้านมีปัญหาทาง เศรษฐกิจหลายครอบครัวจะประกอบอาชีพอื่นควบคู่ไปกับการทำนา เพื่อหารายได้เข้าครอบครัวให้มากที่สุด เช่น เมื่อหมดฤดูทำนา หรือมีช่วงเวลาว่างจากการทำงาน

ก็จะหางานรับจ้างทำต่อไป เป็นต้น จากปัญหาเช่นนี้ทำให้โอกาสที่จะมาพัฒนาหมู่บ้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยจึงไม่ค่อยมี ดังนั้นปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน³ ถ้าจะให้ประชาชนในหมู่บ้านสามารถพึ่งตนเอง และช่วย เหลือหมู่บ้านของตนได้นั้น จะต้องเสริมสร้างกระบวนการเพื่อให้ชาวบ้านได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจปัญหาและสามารถแก้ปัญหาในหมู่บ้านตนเองอย่างแท้จริง ดังนั้นการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาชนบทเพื่อสร้างความมั่นคงนั้นควรจะให้ประชาชนฝ่ายที่ได้รับผลจากการพัฒนานั้น สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากเป็นลำดับ โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไข้ปัญหาของตนเอง⁴ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไข้ ทั้งนี้เพราะจะส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านตามที่กล่าวมานอกจากนี้ยังส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย

1.3 สภาพทางสังคม

1.3.1 ทางด้านสังคม ภายในหมู่บ้านยังไม่มีกรรวมตัวกันในขณะที่เป็นกลุ่มก้อนอย่างเหนียวแน่นและมีวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและหมู่คณะ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านยังเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ไม่มีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน สภาพความเป็นอยู่ทั่วไปมีการดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ ไม่มีกรรวมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาทั้งส่วนตัวและส่วนรวม การทำกิจกรรมต่าง ๆ จะรอพึ่งความเห็นและการตัดสินใจของผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่บ้านฝ่ายเดียวโดยจะเชื่อฟังและปฏิบัติตาม⁵ และจะมีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน เฉพาะในงานบุญประเพณีของหมู่บ้าน เป็นครั้งคราว

1.3.2 ทางด้านการศึกษา ชาวบ้านขาดโอกาสในการศึกษาหาความรู้ บางครอบครัวไม่ส่งลูกหลานไปเข้าโรงเรียนเนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือ เพราะคิดว่ามีชีวิตอยู่แบบไปวัน ๆ ทำมาหากินโดยทำการเกษตรช่วยพ่อแม่ทำงานดีกว่าไปโรงเรียน⁶

3

สถาบันวิจัยสังคม, "ชนบท : ถนนนี้ชื่อแสงหา", จดหมายข่าว ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 (พ.ย. - ธ.ค.) : 9-10,

4

สายทิพย์ สุดดิพันธ์, "สภาพตำบล : องค์กรชนบทเพื่อการพัฒนาชนบท",

รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 8 3 (ก.ย. - ธ.ค. 2525) : 53,

5

สัมภาษณ์ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, 26 สิงหาคม 2529

6

สัมภาษณ์ ผู้นำครอบครัว, 28 สิงหาคม 2529.

นอกจากนี้สภาพในหมู่บ้านก็ไม่สนับสนุนให้มีการศึกษาหาความรู้ทั้งจากหน่วยงานของรัฐหามาให้ หรือแสวงหาเอง ขาดแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ ไม่มีหนังสือพิมพ์อ่าน ทำให้ไม่สามารถติดตาม ข่าวสารและสถานการณ์บ้านเมือง หรือไม่มีความรู้ในเรื่องที่น่ารู้และเป็นประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

1.3.3 ทางด้านสาธารณสุข ชาวบ้านยังนิยมการรักษาพยาบาลแบบง่าย ๆ คือ การทายาตามที่มีขายตามร้านค้าในหมู่บ้านมารับประทานเมื่อเกิดการเจ็บป่วย เนื่องจากยังไม่มีสาธารณสุขขั้นมูลฐาน ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพเป็นอย่างมาก ก็ให้ชาวบ้านบางคน กลายเป็นคนติดยาเม็ด บางคนก็ยังมี ความเชื่อถือในเรื่องภูตผีปีศาจก็ทำการรักษาแบบไสยศาสตร์⁷ บางครั้งก็ทำให้คนไข้บางคนรักษาอย่างผิดวิธีจนถึงตายไปก็มี ทั้งนี้เกิดจากความไม่รู้และขาดการ บริการทางด้านสาธารณสุขในหมู่บ้าน นอกจากนี้ชาวบ้านไม่มีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดแสดงว่าการ วางแผนครอบครัวก็ยังไม่ได้ เข้ามามีบทบาทเช่นกัน

1.4 สภาพทางการเมือง

เนื่องจากหมู่บ้านวังผา เป็นหมู่บ้านที่อยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า ซึ่งทำให้ หมู่บ้านวังผามีปัญหาความไม่มั่นคงในพื้นที่อย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรก การที่หมู่บ้าน วังผา เป็นหมู่บ้านที่อยู่ระหว่างรอยต่อระหว่างชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนพม่าและชาวบ้านที่อยู่ใน เขตประเทศไทย ลักษณะของประชากรจึงมีความ เคลื่อนไหวสูงในแง่ของการอพยพเข้าออกของ ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า เป็นผลให้เกิดการปะทะระหว่างชาวบ้านกับชนกลุ่มน้อย เพื่อผลักดัน ให้ผู้อพยพต่างสัญชาติถอยร่นกลับ เข้าสู่ดินแดนของตน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้ามาช่วยเหลือใน การต่อสู้ด้วย ประกอบกับการรุกรานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพม่าในการปราบปรามชนกลุ่มน้อย แล้ว รุกล้ำข้ามดินแดนมา⁸ ดังนั้น เหตุการณ์เหล่านี้จึงเกิดขึ้นเสมอในหมู่บ้านนี้ จากเหตุดังกล่าว สภาพทั่วไปของหมู่บ้านจึงค่อนข้างจะมีความสงบน้อยอยู่แล้ว ประการที่สอง คือการคุกคามจาก ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งบางครั้งก็มีความรุนแรงถึงขั้นปะทะกันด้วยกำลังอาวุธ สิ่งที่แสดง ให้เห็นได้ชัดเจน คือ ฐานที่ตั้งของกองกำลังของฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่อยู่ในบริเวณพื้นที่นั้นด้วย และ ยังมีหลุมหลบภัยที่ชาวบ้านจะต้องใช้เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่ปลอดภัย อย่างไรก็ตามปัญหาที่มีความ

⁷ สัมภาษณ์ เจ้าอาวาสวัด, 30 สิงหาคม 2529

⁸ สัมภาษณ์ ผู้นำธรรมชาติ, 29 สิงหาคม 2529.

สลัมชั้นซ้อและยากลำบากต่อการแก้ไข คือ ปัญหาในประการที่สองมากกว่าประการแรก สิ่งนี้
เพราะเป็นที่ประจักษ์เป็นอย่างดีแล้วว่า การปฏิบัติการของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย
นั้นได้ก่อตัวและกระทำกันมาเป็นเวลานานและต่อเนื่อง โดยมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ ขั้นตอน
วิธีการ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ และสถานที่ที่จะเข้าบ่อนทำลายความมั่นคงแต่ละแห่ง

หมู่บ้านที่ทำการศึกษานี้มีความเหมาะสมด้วยยุทธศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง
ประเทศไทยหลายประการ คือ มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม กล่าวคือ ตั้งอยู่โดดเดี่ยว มีต้นไม้ขึ้นปกคลุม
หนาแน่น อยู่ติดชายแดนไทย-พม่า โดยมีแม่น้ำกั้นกลาง ห่างไกลจากอำนาจรัฐ เข้ามาเกี่ยวข้องกับ
อีกทั้งชาวบ้านส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ชาวชนชั้นวรรณะต่าง ๆ ในการดำรงชีพ จึงทำให้
พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยใช้เป็นสิ่งที่ช่วย โฆษณาชวนเชื่อ ให้ประชาชนเกิดความน้อยใจ
กับค่านใจ และเข้า เป็นพวกของคนเหมือนดังความคิดของเหมา เจ๋อตุง ที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่ง
ประเทศไทยยึดถือในการบ่อนทำลายความมั่นคงในประเทศไทยว่า "อำนาจรัฐของเรา เป็นอำนาจรัฐ
ตามเขตป่าเขา หรือตามเขตกุ๊กกันดาร ที่กระจัดกระจายและโดดเดี่ยวไม่ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ
จากภายนอก"⁹ ซึ่งพวกชาวบ้านเชื่อถื่อก็คจะทำให้หมู่บ้านแห่งนี้ เป็นแหล่งพลังในด้านกำลังพล รวมทั้ง
ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น อาหาร เป็นต้น

ในการยึดอำนาจรัฐ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้พยายาม เน้นหนักในการยุทธแบบ
"ป่าล้อมบ้าน บ้านล้อม เมือง" โดยใช้แนวทางการกระทำตลอดจนเทคนิคทั้งด้านการเมือง และการ
ทหารตามแนวความคิดของเหมาเจ๋อตุง โดยพยายามจะขยายการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธให้กระจาย
ทั่วประเทศโดยมุ่งเน้นที่กำลังชาวนาในชนบท ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้กำหนด
ยุทธศาสตร์ในการทำสงครามไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ขั้นรับ เป็นขั้นที่ก่อกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยยังด้อยกว่ารัฐบาล
ไม่ว่าจะเป็นด้านกำลังคน อาวุธ และทรัพยากร การดำเนินการจึงมุ่งไปในการปลุกระดมเพื่อ
สร้างกำลังคน โดยใช้การประนีประนอมผลประโยชน์เป็นหลัก เลี่ยงการปะทะด้วยกำลังกับ

⁹ เหมา เจ๋อตุง, สารนิพนธ์ เหมา เจ๋อตุง เล่ม 1 ตอนปลาย (ไม่ปรากฏที่พิมพ์ :

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในขณะที่เดียวกันก็เร่งสร้างกำลังคน เขตจรยุทธ จุดที่มั่นและฐานที่มั่นให้เข้มแข็ง ¹⁰

2. ชั้นยัน เป็นชั้นที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย สามารถขยายกำลังคนได้มากขึ้นและเริ่มคิดตั้งกำลังอาวุธ มีการปะทะกับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยจะมีการลอบทำร้ายเมื่อมีโอกาส ลอบก่อวินาศกรรม บ่อนทำลายระบอบการปกครอง การเมืองและเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ และก็ยังขยายกำลังคนต่อไป

3. ชั้นรุก เป็นชั้นที่กองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยไม่เป็นรองฝ่ายรัฐบาล มีความเข้มแข็งแกร่งมากขึ้น จะทำสงครามเพื่อเข้ายึดอำนาจรัฐด้วยอาวุธเพื่อให้ได้ชัยชนะอย่างเด็ดขาด .

จะเห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยให้ความสำคัญแก่หมู่บ้านชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งหมู่บ้านตามแนวชายแดน ซึ่งหมู่บ้านจะเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ และหากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยสามารถจัดตั้งองค์กรของตนในระดับหมู่บ้านได้แล้ว สิ่งสำคัญที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจะทำก็คือจะต้อง เป็นผู้นำความคิดของประชาชนให้ได้ โดยพยายามสร้างแกนนำของตนเพื่อทำหน้าที่แทนพรรค โดยใช้หมู่บ้านเป็นฐานปฏิบัติการเป็นยุทธภูมิต่อสู้ทางด้านแนวความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดด้านการเมือง และนำไปสู่การก่อการร้าย ¹¹ เมื่อประสบผลสำเร็จที่หมู่บ้านหนึ่งแล้วก็จะขยายไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง และขยายสู่ระดับที่สูงขึ้นด้วยคือ ตำบล อำเภอ จังหวัด และทั้งประเทศไทย

การดำเนินการของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในหมู่บ้านที่ทำการศึกษานี้ก่อน ดชด. จะเข้าไปพัฒนา พวกคอมมิวนิสต์ได้ดำเนินการอยู่ในขั้นที่ 2 คือ ชั้นยัน กล่าวคือ ได้ดำเนินการในขั้นรับแล้ว

¹⁰

เขตจรยุทธ หมายถึง เขตที่หน่วยติดอาวุธของ ผกค. ใช้เป็นที่หลบซ่อนเคลื่อนไหวไปมา ในเขตนี้ ผกค. จะสู้กับเจ้าหน้าที่ต่อเมื่อแน่ใจว่าฝ่ายตนจะต้องชนะเท่านั้น

จุดที่มั่น หมายถึง เป็นจุดที่มีความสำคัญมาก มีกำลังของ ผกค. มากเป็นพิเศษ และจะไม่ยอมละทิ้งจุดที่มั่นนี้ให้เจ้าหน้าที่ยึดครองได้ง่าย ๆ

ฐานที่มั่น หมายถึง จุดที่มั่นที่ขยายตัวกว้างใหญ่ไพศาล มีทรัพยากรทุกอย่างพร้อม ในเขตนี้ ผกค. จะรักษาพื้นที่อย่างจริงจัง.

¹¹

สายสิทธิ์ พรแก้ว, พิชิตสงครามหมู่บ้านและผู้ก่อการร้าย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ส. พยุงพงศ์, 2512), หน้า 119-120.

คือ การสร้างของมวลชนโดยการปลุกระดมต่าง ๆ ได้แก่ การพูดคุย ชักจูงชาวบ้านให้เป็นพวก
 ของตน และกำลังจะบ่อนทำลายความมั่นคงโดยการโจมตีการปกครองที่เป็นอยู่ในประเทศไทย
 ให้เกิดการแตกแยกโดยเฉพาะการเน้นถึงการถูกทอดทิ้งไม่ได้รับความสนใจและเอาใจใส่จาก
 เจ้าหน้าที่ของรัฐ ความไม่เท่าเทียมกันของคนที่อยู่สุขสบายในเมือง และกรุงเทพเพื่อให้เกิด
 ความระส่ำระสายไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน¹² และนอกจาก ผกค. จะใช้การชักจูง โน้มน้าว
 จิตใจโดยการโฆษณาชวนเชื่อแล้ว ยังมีการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธกับชาวบ้านที่ไม่เชื่อถือ
 ในการโฆษณาชวนเชื่อของคนและยังปะทะกับ คสช. เมื่อเริ่มดำเนินโครงการอีกด้วย ดังจะเห็น
 ได้ว่าก่อน คสช. จะเข้าไปดำเนินโครงการนั้นร้อยละ 75 ของชาวบ้านให้ข้อมูลว่ามีการปะทะกับ
 ผกค. เป็นประจำ และอีกร้อยละ 25 เห็นว่ามีการปะทะกันมากเดือนละ 3-4 ครั้ง

นอกจากนี้จากความไม่รู้ไม่เข้าใจเกี่ยวกับทางด้านการเมืองของชาวบ้าน ความตื่นตัว
 ทางด้านการเมืองในฐานะที่เป็นประชาชนคนหนึ่งในชาติมีน้อย ขาดความสนใจในสถานการณ์
 บ้านเมือง จากอุปสรรคในด้านสภาพแวดล้อมในหมู่บ้านเอง สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้
 ชาวบ้านไม่สนใจรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ หรือแม้แต่จะสนใจสภาพในหมู่บ้านเองก็ตาม และจาก
 สาเหตุของความไม่รู้ จึงเป็นช่องทางที่ฝ่าย ผกค. สามารถฉวยโอกาสในการโฆษณา ปลุกระดม
 เพื่อให้ชาวบ้าน เป็นมวลชนของฝ่ายตนได้ ประกอบกับหมู่บ้านที่ทำการศึกษานี้ยังมีปัญหา เรื่อง
 ชนกลุ่มน้อยของประเทศพม่าอีกด้วย จึงเป็นโอกาสที่ดีของ ผกค. ที่จะเข้าทำการบ่อนทำลาย
 ความมั่นคงในหมู่บ้าน เพื่อจะทำการทำลายความมั่นคงของประเทศต่อไป

ดังนั้นจึงสามารถสรุปสภาพทางการเมืองได้ดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ตั้งของหมู่บ้านวังผา เป็นพื้นที่ล่อแหลมต่ออันตรายทางด้านยุทธศาสตร์
 เพราะมีชนกลุ่มน้อยจากประเทศพม่าจึงมีการต่อสู้ปะทะกันด้วยกำลังอาวุธกับฝ่ายรัฐบาลพม่า
 อยู่ฝ่ายตรงข้ามบางครั้ง ก็มีการปะทะลอยร่นเข้ามาในดินแดนฝั่งไทย ซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านวังผา
 และพื้นที่บริเวณแม่น้ำเมยซึ่งเป็นดินแดนระหว่างไทย-พม่า มีสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการ
 แทรกซึมของ ผกค. สามารถใช้เป็นที่หลบซ่อนกำลังเพื่อบ่อนทำลายและใช้อาวุธต่อชาวบ้านได้

2. สภาพทั่วไปของหมู่บ้านมีต้นไม้ยืนต้นปกคลุมหนาแน่น อีกทั้งตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านอื่นในลักษณะที่โดดเดี่ยว ซึ่งเป็นช่องทางที่ฝ่าย ผกค. เล็ดลอดเข้ามาปลุกระดมหรือโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้มวลชน เป็นของคนได้ง่าย

3. จากลักษณะภูมิประเทศและที่ตั้งของหมู่บ้าน เอื้ออำนวยให้มีการลักลอบค้าของผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติโดยส่วนรวม

4. ชาวบ้านในหมู่บ้านมีความหวาดกลัวและหวาดผวา เพราะไม่แน่ใจว่าเมื่อใดภัยจะมาถึงตัว โดยไม่มีหลักประกันหรือสิ่งที่ทำให้เกิดความมั่นใจแก่ชาวบ้าน ซึ่งส่งผลต่อการทำมาหากินอย่างไม่ปกติสุข เนื่องมาจากความวิตกกังวลดังกล่าว

5. ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเมือง แม้จะมีบางคนพอจะมีความรู้พอเข้าใจแต่ก็ไม่ทราบว่าจะมีบทบาทอย่างไรในการช่วยแก้ไขสถานการณ์ทางการเมือง หรือมีส่วนร่วมที่ถูก คือยังไม่เข้าใจแจ่มชัดในทางปฏิบัติ ประชาชนในหมู่บ้านร้อยละ 72 ไม่ทราบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือใคร มีหน้าที่อะไร และมีเพียงร้อยละ 28 เท่านั้นที่ทราบว่าคือใคร แต่บางคนก็ไม่ทราบว่าทำหน้าที่อะไร ความตื่นตัวทางการเมืองของชาวบ้านมีน้อยขาดความสนใจในเหตุการณ์บ้านเมือง ไม่ทราบว่าประชาชนควรมีหน้าที่ในฐานะคนหนึ่งในประเทศที่จะต้องมีส่วนร่วมในทางการเมือง

จากสภาพการณ์ทางด้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของประชาชน สภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองก่อน ดชด. จะเข้าไปจำเป็นการตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านแห่งนี้ ดังที่กล่าวมาแล้วอาจสรุปได้ว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมือง 3 ประการดังนี้

1. วิกฤตการณ์การเข้าถึงประชาชนของรัฐบาล (penetration crisis) การที่หมู่บ้านที่ทำการศึกษามีอยู่ห่างไกลศูนย์อำนาจรัฐ เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์และที่ตั้งอยู่แนวชายแดนไทย-พม่า การคมนาคมและการสื่อสารไม่เอื้ออำนวยอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลจากหมู่บ้านอื่น ๆ ย่อมเป็นอุปสรรคในการเชื่อมโยงการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในหมู่บ้านกับทำหน้าที่ของรัฐ และรัฐกับประชาชน เพราะฉะนั้นในแง่การปกครองประชาชนค่อนข้างจะแยกตัวออกเป็นอิสระแม้จะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแห่งรัฐ แต่ในทางปฏิบัติชนบทรรมนิยม จารีต ประเพณีพื้นบ้านจะ เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของประชาชนมากกว่าการอยู่ภายใต้ร่มเงาของอำนาจรัฐหรือกฎหมาย นอกจากนี้สื่อกลางในการให้บริการต่าง ๆ ของรัฐที่จะนำไปสู่ประชาชนก็ขาดแคลน ประชาชนจึงไม่สามารถรับ เอาวบริการจากรัฐได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งในด้านสาธารณสุขการ และสาธารณสุขโลก ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากข้อมูลจากการสำรวจของหมู่บ้านที่ ดชด. ได้ทำการ

สำรวจไว้ว่า¹³ ความต้องการของคนในหมู่บ้านที่อยากให้รัฐบาลมาช่วย เหลือตนนอกจากความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตและความมั่นคงในหมู่บ้านแล้ว ชาวบ้านต้องการแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ และน้ำที่จะใช้ในการเกษตรกรรม ซึ่งการขาดแคลนปัจจัยในการดำรงชีพต่าง ๆ นั้น เป็นจุดที่ ผกค. จะเข้าทำการปลุกระดมได้และการเข้ามาของ ผกค. ในหมู่บ้านวังผาในระยะแรกก็เข้ามาในลักษณะของการทำตัวให้เข้ากับชาวบ้านช่วยเหลือในด้านการทำงาน พร้อมทั้งทำการชักจูงโน้มน้าวจิตใจไปด้วย¹⁴ และในแง่ของระบบการปกครอง เนื่องจากประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แจ่มชัด ทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านให้ความเคารพยกย่องในตัวผู้นำเป็นอย่างมากโดยเฉพาะผู้นำธรรมชาติ ซึ่งเป็นคนที่ชาวบ้านศรัทธาเชื่อถือกันโดยที่คนผู้นั้นอาจจะมิได้เป็นผู้นำอย่างเป็นทางการ ในหมู่บ้านที่ทำการศึกษานี้มีจำนวนผู้นำธรรมชาติถึง 15 คน ในขณะที่มีผู้นำที่เป็นทางการ 9 คน และชาวบ้านก็มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำของตนอยู่มาก จากตัวอย่างที่ทำการศึกษาทุกคนมีความเชื่อมั่นในผู้นำ โดยร้อยละ 71 ที่ยึดมั่น เชื่อมั่นในผู้นำมาก นอกจากนี้ผู้นำยังมีอิทธิพลในการดำรงชีวิตของชาวบ้านเป็นอย่างมาก เนื่องจากการที่หมู่บ้านอยู่ห่างไกลอำนาจอรัฐ และในการปฏิบัติจริง ๆ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี จะมีบทบาทมากเช่นนี้ การตัดสินใจลงโทษผู้กระทำผิดก็เป็นหน้าที่ของผู้นำโดยความเต็มใจและสมัครใจของชาวบ้านที่ยึดถือการพิจารณาความจากผู้นำโดยไม่ได้ใช้กฎหมายตัดสิน และคนที่ชาวบ้านให้ความเคารพยกย่องมากที่สุดคือผู้ใหญ่บ้าน¹⁵ ซึ่งการที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือผู้นำมากเช่นนี้ ผกค. ที่เข้าม่อนทำลายก็ทราบเช่นกันจึงได้พยายามดึงพวกผู้นำต่าง ๆ ให้เป็นพรรคพวกของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเข้าไปทำตัวสนิทสนมกับพวกผู้นำให้เป็นที่รักใคร่แล้วค่อย ๆ ป้อนความคิดที่โจมตีรัฐบาลโดยบอกสภาพความเสียหายเปรียบของทำเลที่ตั้งเป็นข้ออ้างความทุรกันดารขาดแคลนปัจจัยต่าง ๆ เนื่องจากรัฐบาลไม่เหลียวแล¹⁶ เพื่อจะให้ผู้นำนำความคิดนี้ไปถ่ายทอดให้แก่ชาวบ้านต่อไป ซึ่งการกระทำเช่นนี้ถ้าผู้นำมีความคิดคล้อยตามไปกับ ผกค. ก็จะทำให้เกิดสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติอันเนื่องมาจากความไม่มั่นคงของ

13 จากการศึกษาสำรวจของ ดชด. เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2527.

14 สัมภาษณ์ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านวังผา, 30 สิงหาคม 2529.

15 สัมภาษณ์ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, 26 สิงหาคม 2529.

16 สัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้าน, 27 สิงหาคม 2529.

หมู่บ้านในชนบท ซึ่งหากไม่เร่งรัดดำเนินการแก้ไขสถานการณ์เช่นนี้ก็จะส่งผลเสียต่อประเทศไทยโดยรวม

2. วิกฤตการณ์ของความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากสภาพหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านอื่น เนื่องจากตั้งอยู่โดดเดี่ยว ถนนที่ติดต่อกับหมู่บ้านอื่นหรือติดต่อกับภายนอกมีเพียงเส้นทางเดียวที่เป็นถนนลูกรังใช้การได้ในฤดูแล้ว และใช้การไม่ได้ในฤดูฝนหรือหน้าน้ำท่าห่างไกลจากอำนาจรัฐและทำหน้าที่ของรัฐ ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านกับรัฐและปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในหมู่บ้านกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมีน้อย แสดงให้เห็นถึงช่องว่างของความเห็นต่างระหว่างหน่วยของสังคมทั้งสองอยู่ในระดับที่สูง ความผูกพันของชาวบ้านที่มีต่อประเทศไทยในฐานะ เป็นประชาชนชาวไทยก็ย่อมจะมีน้อยไปด้วย เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ก็ตีสภาพทาง เศรษฐกิจก็ตี รวมทั้งสภาพทางสังคมและการเมืองการปกครองไม่เอื้ออำนวยให้เกิดภาพพจน์ที่ดี ในทางตรงกันข้ามกลับทำให้ ผกค.สามารถใช้จุดอ่อนข้อนี้ในการพยายามจะทำให้เกิดการแตกแยก เพื่อให้เกิดความไม่มีเอกภาพภายในหมู่บ้าน ประกอบกับอำนาจรัฐเข้าไปไม่ถึงการปกครองก็เป็นแบบใช้จารีตประเพณีมากกว่ากฎหมายก็เป็นสภาพที่แยกตัว เป็นอิสระอยู่แล้ว การที่ ผกค.จะดึงชาวบ้านไป เป็นมวลชนของคนก็ยิ่งทำได้ง่ายขึ้นโดยการย่ำการแตกแยกให้มากขึ้นโดยการเน้นถึงความแตกต่างระหว่างประชาชนกับชนชั้นระดับผู้บริหาร ผู้ปกครองประเทศ โยยกกล่าวว่ารัฐบาลนั้นมีใช้ เป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง แต่เป็นรัฐบาลของนายทุนที่กดขี่ข่มเหงประชาชน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านก็จะเห็นจริงไปด้วย เพราะเท่าที่พวกเขาบ้านได้พบก็มีได้ เคยมีสิ่งๆ ที่เรียกว่า เป็นรัฐบาล เข้าไปในหมู่บ้านของพวกเขาคนเลย ¹⁷ สภาพการณ์ก่อน ดชด.จะเข้าไปดำเนินโครงการฯ นี้ มีชาวบ้านบางส่วนก็ได้หลงเชื่อถูก ผกค.ดึงไปเป็นมวลชนได้สำเร็จ ซึ่งการแตกแยกกันของชาวบ้านในหมู่บ้านก็ทำการศึกษา ทำให้เป็นการยากที่ประชาชนจะสามารถหนีกำลังของคนในชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และส่งผลต่อส่วนรวมโดยที่รัฐบาลก็ต้องแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นวิกฤตการณ์เช่นนี้อีกด้วย เพราะถ้าประชาชนในชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศไม่สามารถรวมตัวกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว ประเทศไทยก็ย่อมจะเกิดความไม่มั่นคงขึ้นได้ เพราะรากฐานของความมั่นคงของชาติจะต้องเกิดจากชนบทที่มีความมั่นคงนั้นเอง ¹⁸

¹⁷ สัมภาษณ์ ชาวบ้าน (ชายอายุ 40 ปี), 31 สิงหาคม 2529.

¹⁸ เพิ่มพงษ์ เชาวลิต, "พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาชนบท" 15 ปีสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527), หน้า 6.

3. วิกฤตการณ์ในการมีส่วนร่วมของประชาชน (participation crisis) จากสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ไม่มีระเบียบขาดการจัด เป็นระบบให้ถูกสุขลักษณะ และความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้าน เป็นกับคนต่างคนต่างอยู่จึงไม่มีใครเสียสละเวลาในการทำมาหากิน อันเนื่องมาจากรายได้มีไม่เพียงพอในการใช้จ่าย มาช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านจึงไม่มีสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนในหมู่บ้าน เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นปัจจัยที่กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพทางเศรษฐกิจ¹⁹ กล่าวคือ ถ้าคนในสังคมมีรายได้สูงเพียงพอที่จะดำรงชีวิตอย่างสุขสบายและมีการศึกษาดี จะมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าคนยากจนและใช้การศึกษาประชาชนในหมู่บ้านที่ทำการศึกษานี้ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา และผู้ที่พอจะได้อ่านหนังสือก็ได้เรียนเพียงแต่การศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ส่วนปัญหาความยากจนที่เกิดจากการที่มีผลผลิตทางการเกษตรต่ำ เนื่องจากรัฐบาลไม่เข้าไปให้ความช่วยเหลือ ซึ่งปัญหาความยากจนนี้ นับเป็นปัญหาความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน ที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจะต้องประสบปัญหาในการแก้ไขปัญหาคความยากจนในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล ความเจริญดังเช่นหมู่บ้านวังผาณี พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็ได้รู้ปัญหานี้และเข้าแทรกซึมโดยการโจมตีในประเด็นนี้ว่าเป็นความผิดพลาดของรัฐบาล และรัฐบาลขาดความจริงใจในการแก้ไขปัญหาคความยากจนทั้งชาวม้ง เพื่อให้ชาวม้งมีความรู้สึกว่าคุณชาวม้งที่ฟังและพยายามดึงชาวม้งให้เป็นมวลชนของฝ่ายตน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านไม่เชื่อใจและวางใจในรัฐบาลว่าจะมาแก้ไขหรือช่วยเหลือในสิ่งที่พวกคนต้องการได้ ยิ่งจะทำให้ประชาชนไม่ยอมรับอำนาจการปกครองของรัฐบาลและไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการปกครอง เพราะมีความคิดว่ารัฐบาลไม่ใช่รัฐบาลของคน²⁰ สถานการณ์เช่นนี้สร้างความลำบากให้กับรัฐบาลในการจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง หากไม่ดำเนินการแก้ไขก็อาจเกิดการแยกตัวออกเป็นอิสระ ไม่ยอมรับปฏิบัติตนอยู่ภายใต้ใช้อำนาจรัฐ คชช. จึงต้องเข้าดำเนินการแก้ไขเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ดังกล่าวให้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อความมั่นคงในชนบทและส่วนรวม

¹⁹ Norman H. Nie, G. Bingham Powell and Kenneth Prewitt, "Social Structure and Political Participation : Developmental Relationship American Political Sciences," 1969 ; 361-378.

²⁰

สัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้าน, 27 สิงหาคม 2529.

สภาพวิกฤตการณ์ทางการเมืองทั้ง 3 ลักษณะที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านวังผา มีสาเหตุมาจากสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของประชาชนที่ยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมือง กล่าวคือ จะทำให้เกิดการปกครองแบบประชาธิปไตยได้ยาก เนื่องจากยังไม่สามารถระดมกำลังของชาติให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อประชาชนในชนบทซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีส่วนร่วมในการเมือง การปกครอง ก็จะทำให้ระบบการเมืองของประเทศขาดเสถียรภาพ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพราะ Pye ได้กล่าวว่า สภาพการเมืองและสังคมที่มั่นคงจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ ตรงกันข้ามกับการเมืองที่ยังไม่มั่นคงก็เป็นการยากที่จะทำให้เศรษฐกิจหรือสังคมมั่นคงได้ รัฐบาลก็ได้เล็งเห็นแล้วว่าการจะพัฒนาประเทศนั้น สิ่งสำคัญก็คือความมั่นคงในชนบท จึงได้ให้มีโครงการต่าง ๆ เข้าดำเนินการในชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประเทศไทย โดยส่วนรวม ดชด. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมจึงได้มีโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน เข้าพัฒนาที่หมู่บ้านวังผาที่เป็นเขตแทรกซึมของพวก ผกค. แล้วแต่ในปัญหาต่าง ๆ ให้คลี่คลายลงและหมดไปในที่สุด ซึ่ง ดชด. ได้ดำเนินการอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหาจะนำเสนอในรายละเอียดต่อไป

2. การดำเนินการตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด.

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านวังผา จนเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทางการเมืองตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น รัฐบาลในฐานะของผู้บริหารประเทศก็ตระหนักดีว่าภาวะการเมืองดังกล่าวมีผลกระทบต่อความสงบสุขและความมั่นคงปลอดภัยของชาติ การจะใช้กำลังทหารเข้าดำเนินการตามแนวชายแดนก็จะมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยทางการเมืองระหว่างประเทศและสัมพันธไมตรีอันดีกับเพื่อนบ้าน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย ทำการบ่อนทำลายพื้นที่หมู่บ้านตามแนวชายแดนของพวกคอมมิวนิสต์ ประกอบกับประชาชนตามแนวชายแดนในขณะนั้นมีสภาพความเป็นอยู่ที่ล้าหลัง ท่างไกลคมนาคม ควรได้รับการพัฒนาให้มีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย

รัฐบาลจึงพิจารณาเห็นว่าควรจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นรับผิดชอบ โดยให้หน่วยงานนั้นมีลักษณะเป็นทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือน เมื่อไม่รบก็ต้องปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ และในเวลาเดียวกันก็ต้องบริการประชาชนได้ หน่วยงานนั้นนอกจากจะเป็นผลดีต่อความมั่นคงปลอดภัยและรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนแล้ว ยังสามารถให้บริการ

กับประชาชนตามแนวชายแดนตามนโยบายของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ อีกด้วย รัฐบาล จึงได้มอบหมายให้กรมตำรวจจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้น คือตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อดำเนินการ

สำหรับหมู่บ้านที่ทำการศึกษานี้ เนื่องจากไม่เคยมีหน่วยงานใด เข้าไปดำเนินการพัฒนา มาก่อนที่ ดชด. จะเข้าดำเนินการพัฒนาเมื่อปี 2526 โดยการนำโครงการสร้างความมั่นคงใน ชนบทที่หมู่บ้าน เข้าไปพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งในการพัฒนาหมู่บ้านก็จะใช้แนวทางของการพัฒนาชุมชน เพราะการพัฒนาชุมชน เป็นวิธีการสร้างชุมชนให้เจริญ โดยอาศัยกำลังความสามารถของประชาชน และความช่วยเหลือของรัฐบาลร่วมกัน ²¹ ซึ่งในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงของ ดชด. นี้ จะมุ่งพัฒนาความคิดของประชาชน เป็นพื้นฐาน เพื่อให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการที่จะพัฒนาความ เป็นอยู่ของตนเองและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในหมู่บ้านให้มากที่สุด รวมทั้งให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครอง ที่ถูกต้อง โดยมีตำรวจตระเวนชายแดนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ความช่วยเหลือคำแนะนำในด้าน วิชาการและด้านอื่น ๆ

ในการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านวังผาของ ดชด. มีขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

(1) การสืบสภาพหมู่บ้านเป้าหมาย การดำเนินการในขั้นนี้ เป็นการดำเนินการเพื่อ ทราบปัญหา และสาเหตุของปัญหาของหมู่บ้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้ง สถานการณ์โดยทั่วไปของหมู่บ้าน โดยใช้กำลัง ดชด. ออกสำรวจ ซึ่ง ดชด. ที่ออกสำรวจทุกคน ได้ผ่านการอบรมมาอย่างดีแล้ว ได้แก่ หมวดมวลชนสัมพันธ์ของ ดชด. เมื่อจะดำเนินการจะต้องมี การประสานกับ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในท้องถิ่น และผู้ใหญ่บ้านเสียก่อน แล้วนัดประชาชนประชุม ชี้แจงให้เข้าใจถึง เหตุผลและความจำเป็นของการที่ ดชด. เข้ามาพัฒนา เน้นให้เห็นว่าประชาชน จะได้ประโยชน์อย่างไรต่อไปในอนาคต แล้วจึงจัดทำแผนผังของหมู่บ้านโดยละเอียด และมอบหมาย หน้าที่ว่าผู้ปฏิบัติงานคนใดจะหัน ไปเยี่ยม เยียนประชาชนครอบครัวใดบ้าง ดชด. ผู้ดำเนินการจะต้อง เยี่ยม เยียนประชาชนทุกหลังคาเรือนอย่างทั่วถึงโดยไม่เลือกสภาพของแต่ละหลังคา เรือนว่าจะ เป็นอย่างไร เป็นการสร้างความประทับใจให้แก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากไม่ค่อยปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับ เยี่ยม เยียนประชาชนทุกหลังคาเรือน และการขึ้นเยี่ยม เยียนทุกหลังคาเรือน จะทำให้ประชาชนกล้าพูดความจริงมากขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับ ดชด. เป็นไป

21

สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชนหลักการและวิธีการปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, 2514), หน้า 47,

อย่าง เป็นกันเอง มีความรู้สึกอยากเป็นมิตรก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เนื่องจาก
 ดชด. ทุกคนได้รับการศึกษาอบรม เป็นแนวทางในการเข้าถึงประชาชนมาแล้ว ทำให้ ดชด.
 สามารถศึกษาสภาพปัญหาของหมู่บ้านได้ข้อเท็จจริงตรงกับความต้องการมากที่สุด ขณะเดียวกัน
 ก็ทำการหาผู้นำโดยธรรมชาติ คือ บุคคลภายในหมู่บ้านที่ชาวบ้านเคารพนับถืออย่างจริงจัง เพื่อ
 เตรียมการให้การอบรมตามขั้นตอนที่ 2 คือ การพัฒนาความคิดต่อไป

การหาผู้นำโดยธรรมชาติของหมู่บ้านก็เพื่อที่จะทราบว่าใครเป็นผู้นำที่แท้จริงของหมู่บ้าน
 เพราะผู้นำโดยธรรมชาติของหมู่บ้าน เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติและการกระทำของ
 ชาวบ้านส่วนใหญ่ ผู้นำมักมีคุณลักษณะที่แตกต่างออกไปจากชาวบ้านทั่ว ๆ ไปในหมู่บ้านในด้าน
 ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความใฝ่ฝันทะเยอทะยานในการสร้างความสำเร็จ ความรอบคอบและ
 มีความพร้อมที่จะเผชิญภัย หรือแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ฉะนั้นผู้นำจึง เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ
 ต่อการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน ถ้าได้มีการพัฒนาทางด้านความคิดให้กับผู้นำอย่างถูกต้องและ
 เหมาะสมก็จะร่วมกับทำหน้าที่ในการสร้างความมั่นคงให้กับหมู่บ้านได้ เกิดความสำเร็จได้อย่างดียิ่ง ²²

(2) การพัฒนาความคิดประชาชน การดำเนินการของ ดชด. ที่หมู่บ้านวังผา คือ
 การให้การศึกษารอบรู้ เพื่อพัฒนาทัศนคติและค่านิยมให้กับชาวบ้านในแนวทางที่ถูกต้องโดยถือว่า
 การพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถมีความเข้าใจในการเมืองการปกครอง มีความเสียสละ
 ความสามัคคี มีความตื่นตัวกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองจน เป็นบุคคลที่มีคุณภาพแล้วจะสามารถ
 นำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ เพราะการให้การศึกษาคือสิ่งที่ทำให้
 คนมีทัศนคติที่กว้างไกล การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ของผู้มีการศึกษาย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล
 การศึกษาทำให้มนุษย์มีความตื่นตัวต่อสุขจิตความเป็นอยู่ที่ดีมีน สิ่งคมที่ประชาชนมีการศึกษาย่อม
 เข้าใจและยอมรับผลของการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นง่ายกว่าสิ่งคมที่ล้าหลังทางการศึกษา การ
 ให้การศึกษารอบรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนจึง เป็นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่จะต้อง
 ปฏิบัติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยให้การศึกษาคือถูกต้องเหมาะสมสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ²³

22

วิภาส วิปลากร, การสร้างควมมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านในภารกิจของตำรวจ
ตระเวนชายแดน (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2524-2525), หน้า 105.

23

มิชัย นฤกุลกิจ, "บทบาทของประชาชนในการสร้างความมั่นคงทางการเมือง"
 (วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยกองทัพบก, 31 กรกฎาคม 2524), หน้า ก,

1. ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1.1 ระดับผู้นำหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้นำโดยธรรมชาติและผู้ช่วยผู้นำโดยธรรมชาติ ที่ได้ทำการสรรหาแล้ว จำนวน 15 คน สาเหตุที่เลือกอบรมเฉพาะผู้นำก่อนเพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่ชาวบ้านยอมรับนับถือว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ การให้การศึกษาอบรมแก่ผู้นำมีความคิดและรู้จักวิธีการในการที่จะนำชาวบ้านพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นโดยสามารถทำกันเองได้ ประกอบกับการให้การศึกษาอบรมไม่สามารถทำได้กับชาวบ้านทั้งหมด เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งด้านส่วนตัวของชาวบ้านเอง คือ ความไม่พร้อมที่จะเข้ารับการอบรม เพราะต้องใช้เวลาในการทำมาหากินแต่ละวัน และปัญหาทางด้านงบประมาณของหน่วยที่จะใช้ในการฝึกอบรมมีจำกัด ดังนั้น การให้การศึกษาอบรมระดับผู้นำซึ่งเป็นผู้ที่มีความเสียสละเพื่อใช้เป็นแกนนำในการขยายแนวความคิดไปสู่ชาวบ้านต่อไป

1.2 วิทยากรประจำหมู่บ้าน มีขอบเขตการอบรมเช่นเดียวกับผู้นำและผู้ช่วยผู้นำ โดยธรรมชาติ แต่มีรายละเอียดมากกว่า ที่สำคัญคือมีฝึกอบรมในด้านการถ่ายทอดให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งด้านตัวความรู้ และด้านจิตวิทยา การมีมนุษยสัมพันธ์ มักจะเลือกครูในหมู่บ้านและผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และเป็นบุคคลที่ชาวบ้านรักใคร่นับถือด้วย เพื่อให้วิทยากรเหล่านี้สามารถชักชวนชาวบ้านให้มาฟังการสอนในทางที่ถูกต้องต่อไป

2. หลักสูตรในการอบรม คชค. ได้ใช้หลักสูตรการอบรมทางการเมืองเรียกว่า หลักสูตรมวลชนสัมพันธ์ขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้อบรมประชาชนทั่วไป²⁴ ซึ่งแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น 2 หมวด คือ

2.1 หมวดความเชื่อมั่นทางการเมือง เป็นการให้การศึกษาทางด้านวิชาการ เกี่ยวกับการเมืองของประเทศไทย โดยแยกออกเป็นรายวิชาดังนี้

2.1.1 วิชาความมั่นคงของชาติ ซึ่งในรายละเอียดของวิชาได้กล่าวถึง องค์ประกอบของชาติ ลักษณะปัญหาความมั่นคงของชาติ ความหมายของความหมายของความมั่นคงของชาติ ปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติในปัจจุบัน และปัญหาพื้นฐานของชาติในด้านต่าง ๆ

24

กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 2, เอกสารเผยแพร่ "ความเชื่อมั่นทางการเมือง", 2524, หน้า 1-76,

วิชาความมั่นคงของชาตินี้เป็นความรู้เบื้องต้นที่จะทำให้ประชาชนทราบและเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ของประเทศเพื่อโยนไปสู่วิชาอื่นต่อไป ทำให้ประชาชนได้มองเห็นสาเหตุที่ประเทศไทยของเราไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าเยี่ยงอารยประเทศอื่น ๆ เขา เพราะประสบปัญหาอะไรบ้าง เป็นการปลูกเร้าให้ประชาชนได้มองเห็นถึงความจำเป็นในการที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในปัญหาของชาติอย่างกว้างขวางและร่วมมือกันแก้ไขอย่างจริงจัง มิใช่ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของรัฐบาลแต่ฝ่ายเดียว

2.1.2 วิชาการการค้าเงินงานของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จากรายละเอียดของวิชาความมั่นคงของชาติ ทำให้ประชาชนได้ทราบถึงปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยนั้นมีหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยซึ่งทำให้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศหนักขึ้น วิชานี้ได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีลักษณะและวิธีการดำเนินงานแบบไหน มียุทธศาสตร์ และยุทธวิธีอย่างไรและเป้าหมายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนั้นเพื่ออะไร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักและเข้าใจคอมมิวนิสต์ที่แท้จริงเป็นอย่างไร เพื่อหาทางป้องกันและไม่ตกเป็นเครื่องมือหรือหลงเชื่อการโฆษณาชวนเชื่อโดยไม่รู้ตัว

2.1.3 วิชาบทเรียนในการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เป็นวิชาที่ต่อเนื่องกับวิชาที่ 2 ในรายละเอียดได้กล่าวถึงสาเหตุที่ไม่สามารถปราบปรามคอมมิวนิสต์ในอดีตให้หมดสิ้นไป เพราะสาเหตุมาจากอะไรบ้าง ซึ่งวิชานี้จะชี้ให้ประชาชนเห็นถึงจุดอ่อนของรัฐบาลและประชาชน จุดแข็งของคอมมิวนิสต์ทำให้ประชาชนได้รู้ถึงสภาพของตัวเองที่ส่งผลให้การปราบปรามคอมมิวนิสต์ไม่ประสบผลสำเร็จด้วยเหตุใด ซึ่งเป็นการสร้างภาวะสำนึกทำให้เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชน

2.1.4 วิชาปัญหาแทรกซ้อนจากภายนอกประเทศ กล่าวถึงความสำคัญของประเทศไทยที่คอมมิวนิสต์ภายนอกประเทศต้องการให้ประเทศไทยเป็นคอมมิวนิสต์ด้วย เพราะลัทธิคอมมิวนิสต์นั้นมุ่งหวังครองโลก ทำให้ประชาชนได้ทราบว่า การดำเนินงานของคอมมิวนิสต์นั้นเป็นการดำเนินงานในรูปการหนุนช่วยต่อกันและกัน และภัยจากภายนอกนั้น เป็นภัยที่สำคัญที่ประชาชนทุกคนจะต้องช่วยกันป้องกัน และเป็นเหตุเป็นตาคอยสอดส่องระแวดระวังภัยช่วยรัฐบาล

2.1.5 วิชาสรุปปัญหาแนวโน้มอันตรายของชาติและทางแก้ไขเป็นการสรุปปัญหาทั้งหมดตลอดการอบรมมาให้ประชาชนทราบว่าปัญหาของประเทศไทยที่สำคัญมีอะไรบ้าง และแนวโน้มสถานการณ์ของประเทศไทยจะตกอยู่ในภาวะอันตรายมากน้อยแค่ไหน และจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอันอย่างไร บทบาทของประชาชนในฐานะเจ้าของประเทศชาติ ควรทำอะไร

2.1.6 วิชาแนวความคิดในการพัฒนาประชาธิปไตยที่มั่นคง กล่าวถึง
แนวทางในการที่จะทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไม่ล้มลุกคลุกคลาน
เหมือนที่ผ่านมาจนเป็นช่องทางให้ฝ่ายตรงข้าม เข้าแทรกแซงนำไปสู่ระดม ในวิชานี้ได้
ปลูกฝังแนวความคิดให้กับประชาชนโดยยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ 5 ข้อด้วยกัน คือ

1. ด้านจิตใจ "เทิดทูนและดำรงไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย"
2. ด้านการเมืองการปกครอง คือ พัฒนาสร้างสรรค์สถาบันทาง
การเมืองของประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่มั่นคง มีความรับผิดชอบต่อประชาชนโดยแท้จริง
3. ด้านเศรษฐกิจ มีการปรับปรุงระบบเศรษฐกิจและสังคมของ
ประเทศให้เป็นระบบ เศรษฐกิจที่มีความมั่นคง ยุติธรรม มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดี
มีสุขปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ
4. ด้านสังคม ยกกระดับสังคมและวัฒนธรรมของประเทศให้ประชาชน
มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประหยัด ขยันหมั่นเพียร มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูง
5. ด้านการบริหาร ปรับปรุงระบบการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็น
ประชาธิปไตยที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม และรับใช้ประชาชนโดยแท้จริง

2.1.7 วิชาบทบาทของประชาชนในการสร้างความมั่นคงของชาติ เป็นการ
ให้การศึกษาการวิชาการเป็นวิชาสุดท้าย วิชานี้จะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของประชาชนในการพัฒนา
และสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติ เพื่อให้เรียนรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ มีความเป็นมา
อย่างไร มีอุดมการณ์แล้วจะทำอย่างไร ซึ่งได้กล่าวถึงความปรารถนาของคนไทยที่ต้องการให้
ชาติบ้าน เมืองดำรงอยู่อย่างมีเอกราช เสรีภาพอธิปไตยที่แท้จริง มีความเกษมสุขทั้งกาย ใจ
ปราศจากความตื่นกลัวและความวิตกกังวลใด ๆ ซึ่งในฐานะประชาชนนั้นจะต้องมีบทบาทหลายประการ
ที่สำคัญ คือ

1. ต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาประเทศ คือ
 - 1.1 ต้องมีความรู้ความสามารถ ผู้ที่มีความรู้ที่สำคัญประการแรก
จะต้องมีความรู้ในเรื่องอาชีพของตน เป็นอย่างดี และต้องมีความรู้ด้านการเมืองอย่างน้อย เกี่ยวกับ
ความเป็นไปของบ้าน เมือง สิทธิและหน้าที่ของคนทางการเมือง ด้รณความสามารถน้อยอย่างน้อย
ก็สามารถในการทำงานให้ได้ผลดีและทำอย่างถูกต้อง ไม่ให้ผู้อื่นหลอกลวงหลวงเหินยวไปในทางที่ผิด
 - 1.2 มีความขยันหมั่นเพียร ผู้ที่มีความรู้จะต้องเป็นผู้ทำงานด้วย
ความสม่ำเสมอเป็นนิจ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความอดทนในการปฏิบัติหน้าที่จนบรรลุ
ผลสำเร็จ ไม่ทอดทิ้งงานไม่ว่างานนั้นจะยากง่ายเพียงใด

1.3 รู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง ไม่สุรุ่ยสุร่าย

รู้จักเก็บหอมรอมริบไว้เพื่อวันข้างหน้า ไม่ฟุ้งเฟ้อและฟุ่มเฟือย

1.4 มีความซื่อสัตย์สุจริต ต้องซื่อตรงต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อหมู่คณะ และต่อประเทศชาติ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวงด้วยประการใด ๆ ทำอย่างถูกต้องตาม ท่านองครองธรรมและชอบด้วยกฎหมาย

1.5 เป็นผู้มีระเบียบวินัย โดยประพฤติตนอยู่ในขอบเขตแห่ง บทบัญญัติทั้งหลาย ได้แก่ ทางศาสนา และทางสังคม

1.6 มีความสามัคคี ผู้มีคุณภาพนั้นจะต้องไม่เป็นคนโดดเดี่ยว อยู่ตามลำพัง รู้จักการเข้าหมู่เข้าพวก สามารถที่จะทำงานกับผู้อื่นด้วยความกลมเกลียวกันอย่างพร้อมเพรียงด้วยความปรองดองตกลงร่วมกันได้เป็นอย่างดี

1.7 มีความกล้าหาญ คือ เมื่อตั้งใจจะทำสิ่งใดแล้วกล้าทำจนบรรลุความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคความยากลำบาก

1.8 ยึดหลักชาตินิยม โดยเริ่มจากการเป็นผู้นิยมตนเองก่อน การที่เราจะนิยมตนเองก่อน การที่เราจะนิยมตนเองได้ก็คือ เมื่อเราเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ ขึ้นต่อไปก็คือเป็นผู้มีลักษณะ "ตระกูลนิยม" คือ ทำให้ครอบครัวญาติพี่น้องเป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ เป็นที่นิยมยกย่องของผู้อื่น และจะขยายไปยังหน่วยทำให้เป็นหน่วยนิยม ท้องที่นิยม และชาตินิยมในที่สุด

2. บทบาทของประชาชนแต่ละบุคคล ซึ่งได้กล่าวถึงการเป็นพลเมืองดี ควรจะทำอะไรบ้างในด้านส่วนตัวและต่อประเทศชาติ

3. บทบาทของประชาชนในทางการเมือง คือ การร่วมกันใช้อำนาจอธิปไตยโดยการเลือกตั้งให้ได้ผู้แทนที่ดี รู้จักใช้สิทธิใช้เสียงของตนให้เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง

4. บทบาทของประชาชนในการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤติมิชอบ ซึ่งได้กล่าวดังรายละเอียดด้วยการใช้หลักคุณธรรมในการแก้ไขปัญหา

5. บทบาทของประชาชนในการรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้กับหมู่คณะ แก่สังคม และประเทศชาติ

2.2 หมวดวิชากลุ่มสัมพันธ์ เป็นการให้การศึกษาภาคปฏิบัติโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยให้มีกิจกรรมปฏิบัติ เพื่อ

- ศึกษาในเรื่องของคนว่ามีหลายประเภทและมีจิตใจที่แตกต่างกัน การที่จะรวมคนด้วยกันนั้นทำอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคและแก้หนุ่น

- การศึกษาเรื่องการสื่อความหมาย เพื่อให้ทราบว่าการทำงานร่วมกัน จำเป็นต้องใช้สื่อความหมายเป็นที่เข้าใจกัน มีความพร้อมเพรียงกัน ลักษณะการสื่อความหมาย ให้ทราบว่าจะต้องมีการจัดรูปแบบให้ถูกต้อง แบ่งแยกหน้าที่กันตามความสามารถและร่วมมือกัน อย่างจริงจัง

วิซากลุ่มสัมพันธ์นี้ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีโอกาสแสดงออกถึงพฤติกรรมที่แฝงเร้น ออกมาโดยไม่รู้ตัว ซึ่งวิทยากรจะชี้ให้เห็นถึงเหตุที่เป็นไปเช่นนั้น เพราะอะไร พร้อมกับเสนอแนะ แนวทางการปรับปรุงตนเองที่ถูกต้อง

2.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมรวม 4 คืน 5 วัน โดยเริ่มต้นด้วยการนัดหมาย ผู้เข้ารับการอบรม เข้ารับฟังการปฐมนิเทศก์ เพื่อทราบระเบียบปฏิบัติในระหว่างระยะเวลาการอบรม เพื่อเป็นที่เข้าใจโดยทั่วกันแล้วก็จะเริ่ม เข้าสู่ภาควิชาการ

วันแรกของการอบรม จะทำพิธีเปิดการอบรมโดยเชิญเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐในพื้นที่ มาเป็นประธานและให้โอวาท หลังจากนั้นก็เริ่มอบรมภาควิชาการในช่วงแรกตามลำดับวิชา โดยมี ช่วงระยะเวลาพักผ่อนตามควร ในช่วงกลางคืนจะมีกิจกรรมด้านนันทนาการ ด้วยการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ โดยวิทยากรเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติ มีการฝึกพูด ในที่ชุมนุมชน ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเคยชิน กล้าพูด กล้าทำ โดยแต่ละคืนจะมีกิจกรรม ที่ไม่ซ้ำกันแล้วแต่วิทยากรจะ เป็นผู้กำหนดให้แสดงจนถึงคืนสุดท้าย

ข้อสังเกต การให้การศึกษารอบตามหลักสูตรดังกล่าวในภาควิชาการนั้น แต่ละวิชานั้น แต่ละวิชามีความต่อเนื่องเกี่ยวพันกันตลอดทั้งหมด โดยจะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เข้ารับการ อบรม เป็นขั้นตอนไปตามลำดับและสามารถเข้าใจปัญหาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้เข้ารับการอบรม จึงจำเป็นต้องมีความตั้งใจและสนใจอย่างจริงจังจึงจะได้รับประโยชน์เต็มที่

หลังจากที่การอบรมทั้งภาควิชาการ และกลุ่มสัมพันธ์สิ้นสุดลง ได้มีการเชิญตัวแทนของ ส่วนราชการต่าง ๆ ของพื้นที่มาตอบข้อสงสัย ข้อคำถามของผู้เข้ารับการอบรมนอกเหนือจากวิชาการ ตามหลักสูตรที่เรียน

3. ผลที่ผู้เข้ารับการอบรมได้

จากลักษณะของหลักสูตรที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาวิชาการที่ต่อเนื่องกัน ทำให้ผู้เข้า รับการอบรมสามารถพัฒนาความคิดของตนเอง ไปตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบไม่สับสน นับแต่วิชา แรกคือวิชาความมั่นคงของชาติ จนถึงวิชาสุดท้ายคือบทบาทของประชาชนในการสร้างความมั่นคง

ของชาติ แต่ละวิชาทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบถึงสาเหตุที่เกิดปัญหา ซึ่งในชีวิตประจำวันของชาวบ้านไม่มีโอกาสได้รู้ถึงความเป็นไปว่าเป็นมาอย่างไร ทำให้เริ่มเข้าใจว่าเป็นเช่นนั้น เพราะมีสาเหตุมาจากอะไร ซึ่งวิชาความมั่นคงของชาติ วิชาการดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย วิชาปัญหาแทรกซ้อนจากภายนอกประเทศ จะได้ออกให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้ และเริ่มลำดับความคิดของตนเองได้ถูกต้อง เมื่อรู้และเข้าใจปัญหาแล้วแต่ยังมองไม่เห็นแนวทางในการแก้ไขว่าจะต้องทำอะไรจึงจะถูกต้อง วิชาสรุปปัญหาแนวโน้มอันตรายและทางแก้ วิชาแนวความคิดในการพัฒนาประชาธิปไตยที่มั่นคงจะได้ออกให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขและวิสัยทัศน์ของประชาชน ในการสร้างความมั่นคงของชาติ จะเป็นตัวชี้ให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติตนได้ถูกต้อง โดยมีวิทยากลุ่มสัมพันธ์ เป็นแบบฝึกหัดให้ทดลองปฏิบัติก่อนออกไปปฏิบัติจริง ๆ ในสนาม คือในชุมชนของตน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เนื้อหาแต่ละวิชาสามารถพัฒนาความคิดของผู้เข้ารับการอบรมได้เป็นขั้นเป็นตอนโดยต่อเนื่อง สามารถปลูกเร้าให้เกิดความตื่นตัว กระตือรือร้นในการที่จะพัฒนาตนเองให้เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนารูปต่าง ๆ เกิดแนวความคิดใหม่ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยอุดมการณ์ที่พร้อมที่จะถ่ายทอดออกมาในรูปของการปฏิบัติ จึงถือได้ว่าทุกส่วนของหลักสูตรที่อบรมสามารถพัฒนาความคิดของชาวบ้านได้

4. การประเมินผลการฝึกอบรม

หลังจากที่การอบรมสิ้นสุดจะมีแบบสอบถามที่ใช้ในการฝึกอบรมว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนกรอกแบบฟอร์มการประเมินผลเป็นรายวิชา ซึ่งจะระบุรายละเอียดด้วยกัน 2 หัวข้อ คือ

4.1 ประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการอบรมได้รับมีมากน้อยเพียงใด โดยแบ่งออกเป็นลำดับตั้งแต่สูงสุดถึงไม่ได้รับประโยชน์เลย (5-0)

4.2 ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระแต่ละวิชามากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับระยะก่อนได้รับการฝึกอบรม เพื่อได้ผลการประเมินแต่ละบุคคลแล้วจึงนำมาคิดเป็น เปอร์เซนต์รวมทั้งหมด

นอกจากการประเมินผลโดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมเองแล้ววิทยากรผู้บรรยายก็ต้องประเมินผลการสอนของตนเองด้วยว่าสามารถถ่ายทอดให้ผู้เข้ารับการอบรม เข้าใจมากน้อยแค่ไหน เพื่อปรับปรุงเทคนิคและวิธีการสอนรุ่นต่อ ๆ ไป

สำหรับหลักสูตรที่ใช้อบรมประชาชนหลักสูตรนี้ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ ดังนั้น เนื้อหาสาระบางวิชาจะมีการเพิ่มเติมรายละเอียดตามความจำเป็น ซึ่งเป็นหน้าที่ของวิทยากรผู้บรรยายจะต้องค้นคว้าติดตามข่าวคราวของโลกอยู่เสมอเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ นอกจากนี้หลักสูตรที่ใช้ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน สำหรับการฝึกอบรมระดับประชาชนทั่วไปนั้น เป็นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เมื่อคำนึงถึงลักษณะวิชาที่เชื่อมโยงกันแต่ละวิชา และมีเวลาเหลือพอที่จะตอบข้อซักถามและปัญหาต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับการอบรมอย่างชัดเจน ปัจจุบันกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้มีการปรับปรุงงานด้านมวลชนสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้นโดยมีการจัดตั้งศูนย์มวลชนสัมพันธ์ขึ้นรับผิดชอบงานด้านนี้ทั้งหมดได้มีการปรับปรุงหลักสูตรในการอบรมแก่บุคคลในระดับต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปจากเดิม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริงในการฝึกอบรม

(3) การพัฒนาสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่

การเริ่มต้นของตำรวจตระเวนชายแดนด้วยการพัฒนาความคิดความสามารถให้แก่ประชาชนในขั้นแรก เป็นการสอดคล้องและตอบสนองนโยบายของรัฐตามระบบการบริหารการพัฒนาชนบทแนวใหม่ที่ชี้แนะเป็นหลักในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่วนประกอบสำคัญประการหนึ่งของแผน คือ ระบบการทำงานที่ยึดการเสริมสร้างความสามารถในการช่วยตนเองของประชาชนในชนบทเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนา ดังนั้น เมื่อประชาชนของหมู่บ้านวังผามีความคิดร่วมกันในการที่จะยกระดับคุณภาพของชีวิตให้ดีขึ้น ภายใต้ขีดความสามารถของตนเองที่จะทำได้ จึงเป็นสิ่งที่ง่ายในการพัฒนาขั้นต่อไป

ผู้นำหมู่บ้านเริ่มเข้ามามีบทบาทด้วยการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาของประชาชน และหมู่บ้านที่ประสบอยู่ รวมทั้งหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหามาที่ได้รับความคิดจากการศึกษาอบรมมา โดยมีตำรวจตระเวนชายแดนที่เข้าไปทำงานในหมู่บ้านเป็นที่ปรึกษา ในที่สุดก็ตกลงกันได้ว่าจะทำในสิ่งที่ชาวบ้านสามารถทำได้ด้วยตนเองก่อน คือ การพัฒนาสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน จึงได้มีการประชุมชาวบ้านทั้งหมด เมื่อเป็นที่ตกลงกัน การปฏิบัติจึงเริ่มขึ้นด้วยการแบ่งครัวเรือนในหมู่บ้านออกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม มีการเลือกประธาน รองประธานแต่ละกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกันในกลุ่ม มีผู้นำเป็นผู้แนะแนวทางหรือที่ปรึกษาโดยมี ดชด. จำนวน 2 นาย เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้คำแนะนำวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง แต่ละกลุ่มจะแข่งขันกันจึงมีผลให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกในกลุ่มต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความตั้งใจ ขยันขันแข็ง โดยแบ่งเวลาในการทำงานตามความเหมาะสม เพื่อสามารถไปทำมาหากินประจำวันโดยไม่เดือดร้อน การพัฒนาสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้แก่

3.1 การจัดระเบียบบ้าน คือ การดูแลรักษาม้านเรือนและบริเวณรอบ ๆ ให้เป็นระเบียบดูสะอาดสวยงามให้ถูกสุขลักษณะ และรวมไปถึงการเลี้ยงดูลูกในบ้าน การจัดเก็บเกี่ยวกับรายได้รายจ่ายของครอบครัว

3.2 การรักษาความสะอาดของบ้านและที่สาธารณะจะมีการปฏิบัติทุกวัน โดยการจัดระบบการเก็บขยะมูลฝอย มีหลุมเบียด หลุมแห้ง ดังใส่ขยะ

3.3 น้ำดื่ม น้ำใช้ คอกเลี้ยงสัตว์ จะมีการจัดให้ถูกลักษณะไม่ปะปนกัน มูลสัตว์ก็นำไปทำปุ๋ยหมัก เก็บรวบรวมไว้เป็นที่

3.4 การปรับปรุงถนน ตรอก ซอย และที่สาธารณะทั่วไป ให้อยู่ในสภาพใช้การได้เสมอ โดยการนำลูกครึ่งมาลง ขยายผิวการจราจรให้กว้างออกไป สามารถสัญจรไปมาสะดวก

3.5 มีการสร้างที่พักผ่อนสำหรับประชาชนภายในหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ศาลาพักผ่อน ศาลาการเกษตร โดยทุกคนช่วยกันเสียสละทุนทรัพย์และแรงกาย ร่วมกันสร้าง และคชด. ให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างตามควร

3.6 คชด. ได้ให้การแนะนำในการจัดระเบียบหมู่บ้าน เช่น ทำรั้วบ้าน เป็นระเบียบเดียวกันหมด มีป้ายบ้านเลขที่ ป้ายคุ้ม ซึ่งวัสดุต่าง ๆ หาจากในพื้นที่ ทำให้หมู่บ้านดูเป็นระเบียบสวยงามยิ่งขึ้น

จากการที่ชาวบ้านช่วยกันปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของครัวเรือน และหมู่บ้าน ทำให้สภาพทั่วไปของหมู่บ้านดีขึ้นอย่างผิดตา ประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับ เป็นสิ่งที่ทุกคนภาคภูมิใจ เพราะได้ร่วมกันทำด้วยความ เหน็ดเหนื่อย ด้วยความเสียสละทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์และเวลา

สรุป บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน

1. เป็นที่ปรึกษา แนะนำให้กับชาวบ้านรู้วิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อเป็นแบบอย่างต่อไป
2. เป็นผู้ร่วมปฏิบัติ คือ ใช้แรงงานช่วยชาวบ้านทำงานทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ทำให้ชาวบ้านรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเองกับเจ้าหน้าที่ รักเหมือนลูกหลาน ซึ่งเป็นการเข้าถึงประชาชน เอาชนะจิตใจชาวบ้านได้ เป็นเกราะป้องกันมิให้ฝ่ายตรงข้ามมาปลุกระดมโฆษณาชวนเชื่อให้ชาวบ้านไปเป็นมวลชนได้

3. เป็นผู้ให้การสนับสนุนในสิ่งที่เกินความสามารถของชาวบ้านที่จะปฏิบัติได้และไม่มี เช่น ให้การสนับสนุนรถยนต์บรรทุกขนหิน ขนไม้ และวัสดุอื่น ๆ เพื่อมาพัฒนาหมู่บ้าน นำวัสดุก่อสร้าง เช่น ตะปู สังกะสี มาช่วยสร้างสาธารณูปโภคโดยให้ประชาชนร่วมกันหาส่วนหนึ่ง คชด. ร่วมส่วนหนึ่ง

4. การให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่ยากจน ด้วยการนำสิ่งของอุปโภค บริโภค ที่เป็นของพระราชทานมาให้เป็นการบรรเทาทุกข์เบื้องต้น

การพัฒนาสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านที่ชาวบ้านได้ตกลงใจร่วมแรงร่วมใจกันทำงานจนได้ผลเป็นที่พอใจดังที่กล่าวมาแล้ว สิ่งที่จะกระทำต่อไป คือ นำความคิดเห็นในการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้นำในหมู่บ้าน (ทั้งทางการและโดยธรรมชาติ) วิทยากรประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนของชาวบ้าน ที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งทางรัฐบาลก็ได้จัดโครงการต่าง ๆ ไว้สำหรับดำเนินการตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน (รายละเอียดโปรดดูในภาคผนวก ก) จึงพอจะสรุปได้ว่า ดชด. ได้ร่วมมือกับชาวบ้านในการค้นหาความต้องการของประชาชนและดำเนินการแก้ไขปัญหาดัง ๆ โดยเป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เนื่องจากว่าโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ เช่น ทางโรงพยาบาลประจำอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ดชด. และประชาชนในหมู่บ้าน เป็นผู้มีความสำคัญตั้งแต่ค้นหาความต้องการ แล้วมาริเริ่มเป็นโครงการกำหนดวิธีการการปฏิบัติ ตลอดจนเป็นผู้ดำเนินการจนโครงการได้รับความสำเร็จ เป็นบางโครงการ นอกจากโครงการที่อยู่ในระหว่างดำเนินการแต่ก็คาดว่าจะประสบความสำเร็จเช่นกัน

3. ผลของการดำเนินการตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด.

การดำเนินการของ ดชด. ดังได้กล่าวแล้วนับว่าประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งในการพัฒนาหมู่บ้านวังผา และได้รับความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจเป็นอย่างดีจากผู้นำ คณะกรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีต่าง ๆ มากมายดังต่อไปนี้

3.1 ผลจากการพัฒนาสภาพแวดล้อม

บ้านทุกหลังคาเรือนที่ชำรุดทรุดโทรมไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นที่อยู่อาศัยได้รับการพัฒนาโดย ดชด. ร่วมมือกับชาวบ้านซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ และชาวบ้านได้รับการอบรมให้เห็นประโยชน์ของการรักษาความสะอาดบ้านเรือนว่าจะทำให้ปราศจากโรคภัยจากเชื้อโรคที่นำมาพร้อมกับความสกปรกของบ้านเรือน ของกิน ของใช้ ทำให้บ้านเรือนทุกหลังคาเรือนสะอาดสวยงาม เพราะมีการทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้การเลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถูกเรือนก็เปลี่ยนเป็นการล้อมคอก ล้อมกรง เลี้ยงในที่เฉพาะ²⁵ และเลี้ยงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

มากขึ้น มีการทำความสะอาดสัตว์เลี้ยงและคอกเลี้ยงสัตว์ เป็นหมู่บ้านที่สะอาดเรียบร้อย มีการทำรั้วรอบบรีเวณบ้านและมีลักษณะ เป็นรูปแบบเดียวกัน ทำให้แลดู เป็นระเบียบ สวยงาม ประกอบกับได้มีการปรับปรุงสภาพถนน ตรอก ซอย ให้สามารถใช้ได้ตลอดปี²⁶ และจากการที่ ดชด. ได้ร่วมมือกับชาวบ้านจัดวางผังหมู่บ้าน ทำให้หมู่บ้านวังผาเป็นหมู่บ้านที่สวยงาม และเป็นระเบียบจนได้ เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง นอกจากนี้ชาวบ้านวังผายังได้ช่วยกันสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของหมู่บ้านไว้เป็นที่พบปะสังสรรค์โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และความสามัคคีกัน เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันของแต่ละคนก็มาใช้สถานที่นี้พักผ่อน ซึ่งจากการที่ เน้นการคบบแต่บธรรมเนียมชาติจะทำให้จิตใจของผู้ยู่ในบรีเวณนี้ได้รับความสบายใจ มั่นคลายความตึงเครียดที่ได้รับจากการงานมาตลอดทั้งวัน อีกทั้งยังมีความมั่งคั่งและเพิ่มความสวยงามให้กับหมู่บ้านวังผาอีกด้วย

จากการพัฒนาสภาพแวดล้อมดังกล่าว ประชาชนในหมู่บ้านวังผามีความภาคภูมิใจ เป็นอย่างมากในสภาพหมู่บ้านในปัจจุบัน และประชาชนในหมู่บ้านกล่าวว่า ดชด. ได้มีบทบาทเป็นอย่างมากในการพัฒนาหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จถึงร้อยละ 90 ซึ่งนับได้ว่าผลจากการพัฒนาสภาพแวดล้อมซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือแรงร่วมใจ เป็นอย่างมากจากประชาชนทุกคนในหมู่บ้านและความเอาใจใส่ ตั้งใจจริงของ ดชด. นั้น ดชด. ได้รับการยอมรับยกย่องจากประชาชน ทำให้เกิดความสามัคคีจนประสบผลสำเร็จอย่างดีเยี่ยม

3.2 ผลทางด้านเศรษฐกิจ

ดชด. ได้นำโครงการต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ พัฒนาหมู่บ้านเพื่อยกระดับรายได้ของประชาชนที่มีปัญหาฐานะทางเศรษฐกิจรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมายเป็นอย่างดี คือ เมื่อ ดชด. ได้ดำเนินการพัฒนาแล้วฐานะทางเศรษฐกิจของชาวบ้านร้อยละ 60 มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และร้อยละ 25 นอกจากจะมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายแล้วยังมีเหลือเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นอีกด้วย ที่ฐานะทางเศรษฐกิจของชาวบ้านวังผาดีขึ้นมากเพราะ ดชด. ได้ดำเนินการพัฒนาทางเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน ดังนี้

3.2.1 การพัฒนาทางการเกษตร เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านวังผามีอาชีพหลักคือการทำไร่ ทำนา ถึงร้อยละ 86 การพัฒนาการเกษตรจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร อันจะนำไปสู่การมีรายได้สูงขึ้น

ดชด. ได้ตระหนักในความสำคัญในด้านนี้จึงได้ประสานกับ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นนำโครงการหลัก คือ โครงการธนาคารข้าว ดชด. ได้ให้แนวความคิดแก่ประชาชนโดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ในการจัดตั้งธนาคารข้าว เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบ ของคณะกรรมการ โดยเมื่อเริ่มจัดตั้ง ดชด. จะเป็นผู้วางรากฐานและแนวทางการดำเนินการ เพื่อประชาชนในหมู่บ้านสามารถบริหารโครงการต่อไปได้ เมื่อ ดชด. ได้เสร็จสิ้นการพัฒนาแล้ว เพราะโครงการต่าง ๆ ที่ ดชด. เข้าดำเนินการมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้ มากที่สุด โครงการพัฒนาโรงเรียนเป็นแหล่งผลิต และโครงการส่งเสริมอาชีพระยะสั้น/ระยะยาว ถึง 2 โครงการต่างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนโดยมีการวางแผนระยะยาวให้ ประชาชนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นในระยะยาวด้วย ดชด. ได้เริ่มโครงการและได้นำวิชาการทางการเกษตร เข้ามาอบรมให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และแนะนำการปลูกพืชผักต่าง ๆ ให้แก่ชาวบ้านที่ มาเรียนหนังสือ ซึ่งนอกจากจะได้ความรู้จากการเรียนหนังสือแล้ว ก็ยังได้ความรู้ที่จะสามารถ นำไปใช้ในการประกอบอาชีพของพ่อแม่ และเผยแพร่ให้แก่คนอื่น ๆ ในหมู่บ้านด้วย ก็จะส่งผล ให้รายได้เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากการใช้หลักวิชาการ ดชด. ได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญ ให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน และยังส่งเสริมอาชีพที่สามารถใช้ประกอบกับอาชีพหลัก คือ การเกษตร แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ได้แก่ การสอนการทอผ้า การจักสาน เพื่อที่จะสามารถนำ ทรัพยากรที่มีอยู่ในหมู่บ้านมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาในส่วนที่จะส่งเสริม ให้ประชาชนมีการกินดีอยู่ดี เนื่องจากมีรายได้สูงขึ้น แต่มีได้ตั้ง เป็นโครงการแต่เป็นงานที่ได้มีการ ดำเนินการในหมู่บ้าน เช่น มีการทำทำนบกั้นน้ำ การรวมกลุ่มผู้นำทางการเกษตร เป็นต้น

ผลจากโครงการต่าง ๆ และงานที่ปฏิบัติการณ์ในหมู่บ้านวังผา โดย ดชด. เข้าดำเนินการ ติดต่อประสานกับหน่วยที่เกี่ยวข้องและนำมาพัฒนาหมู่บ้าน ปรากฏผลดังนี้

- มีการสร้างทำนบกั้นน้ำ เพื่อใช้ในการเกษตร และเก็บไว้ใช้ได้ ในยามขาดแคลน เป็นวัตถุประสงค์สำคัญ และใช้ในชีวิตประจำวันด้วย โดย ดชด. ร่วมมือกับชาวบ้านในการสร้าง และยังช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และยังให้คำแนะนำแก่ประชาชนให้รู้จักการใช้น้ำอย่าง ประหยัดและถูกต้องอีกด้วย

- มีการนำเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ มาใช้ เช่น รถแทรกเตอร์ ใช้ในการไถนาแทนแรงงาน คนและสัตว์ โดย ดชด. ได้แนะนำวิธีการใช้และจัดหามาให้ใช้โดยติดต่อซื้อมาได้ ในราคาถูก โดย ได้รับความร่วมมือจากเอกชนที่สนับสนุนโครงการของ ดชด. และเห็นความสำคัญของหมู่บ้าน เข้าใจ ในวัตถุประสงค์ของ ดชด. ในการพัฒนา ทำให้ประชาชนเข้าหุ้นกันโดยออกเงินกันคนละเล็กน้อย

รวมทั้งงบประมาณของโครงการก็สามารถซื้อมาประจำหมู่บ้านได้ และเป็นประโยชน์แก่หมู่บ้านเป็นอย่างมาก เพราะสามารถเพาะปลูกได้ในบริเวณกว้างและเพิ่มความรวดเร็ว ขยายที่ทำกินได้มากขึ้น

- ดชด. ได้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งศูนย์การเกษตรประจำหมู่บ้าน โดยมีการนำผู้มีความรู้เฉพาะทางด้านเกษตรมาให้การอบรมแก่ประชาชนและยังให้บริการแก่เกษตรกรในด้านต่าง ๆ เช่น เมื่อเกิดปัญหาในด้านการเกษตร ก็สามารถช่วยแก้ปัญหาให้คำแนะนำ เป็นต้น

- มีการอบรมให้รู้จักการเพาะปลูกโดยหลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และชนิดของพืช ในอัตราส่วนที่ถูกต้อง และจากการอบรมให้คำแนะนำโดย ดชด. และผู้เชี่ยวชาญทางการเกษตร ทำให้เกษตรกรในหมู่บ้าน เข้าใจและสามารถเลือกใช้ปุ๋ยและปริมาณที่จะใช้ได้เองต่อไป

- ธนาคารข้าวจะช่วยให้ประชาชนที่มีต้นทุนการผลิตไม่พอ สามารถทำกินได้โดยการกู้ยืมจากธนาคาร รวมทั้งผู้ที่ขาดแคลนข้าวในการที่จะใช้ในการบริโภคอีกด้วย เมื่อมีการลงทุนเพื่อการผลิตได้และทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถนำผลผลิตมาใช้คืนได้

- มีการรวมกลุ่มผู้นำทางการเกษตรเพื่อเป็นตัวแทนของชาวบ้านและตัวแทนในการต่อรองของชาวบ้าน เช่น สามารถกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มาทำทุนเพื่อเพิ่มผลผลิต เป็นประโยชน์แก่ผู้มีรายได้น้อย แต่มีความตั้งใจจริงในการทำมาหากิน

จากการพัฒนาต่าง ๆ ที่กล่าวมา วัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน และยกระดับการครองชีพในระยะยาวให้แก่ชาวบ้าน อันจะส่งผลให้กับด้านต่าง ๆ อีกด้วย

3.2.2 การพัฒนาในเรื่องการตลาด ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น คือ มีการเอารัดเอาเปรียบระหว่างพ่อค้าที่รับซื้อพืชผลกับผู้ขาย คือเกษตรกร แม้แต่การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอื่น ๆ ก็ตาม ดชด. จึงพยายามแก้ไขปัญหาลำนี้ให้หมดไปโดย

- ให้มีการรวมกลุ่มผู้ซื้อและผู้ขาย การรวมกลุ่มผู้ซื้ออีกคือ ให้พ่อค้าผู้ซื้อทั้งหลายได้รวมกลุ่มกัน และแจ้งความจำนงค์ของตนว่าต้องการสินค้าที่มีลักษณะอย่างไร ราคาประมาณเท่าไร และเมื่อใด เพื่อที่ผู้ขายจะได้้นำสินค้าไปขายในเวลาและผู้ซื้อต้องการและในปริมาณและราคาที่เหมาะสม ส่วนการรวมกลุ่มผู้ขาย เป็นการรวมกลุ่มประชาชนผู้ผลิต หรือผู้ขายเพื่อให้เกิดการต่อรองในการขายสินค้า สามารถกำหนดราคาสินค้าได้เอง เพื่อมิให้เป็นฝ่ายเสียเปรียบ เพราะสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรซึ่งเน้นเสี่ยงง่าย จึงต้องขายให้หมดจึงมีโอกาสในการต่อรองน้อย เพื่อแลกกับปริมาณที่จะขายให้หมด

- มีการพบปะกันระหว่างพ่อค้ากับประชาชน เพื่อให้รับทราบปัญหา
 ของกันและกัน และบอกความต้องการของแต่ละฝ่าย ร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อให้ได้สิ่งที่ดีทั้งสองฝ่าย

- การทำให้เป็นระบบการผลิตเพื่อขาย คือ การมีเป้าหมายในการ
 ผลิตสินค้าเพื่อขายนอกเหนือจากการผลิตเพื่อบริโภค และยังทำให้ระบบการผลิตอยู่ในรูปแบบ
 ของการครบวงจรอีกด้วย คือ การผลิตสินค้าอย่างหนึ่ง อาจจะมีส่วนอื่นที่ยังทำประโยชน์ได้
 แทนที่จะทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ ก็เอามาตัดแปลงหรือผ่านกรรมวิธีการผลิต เพื่อนำมาใช้
 ประโยชน์ได้

3.2.3 การประกอบอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เดิมอาชีพที่ทำกันในหมู่บ้านก็คือ
 ทำนา ทำไร่ ไร่จ้าง ซึ่งจุดมุ่งหมายเพื่อยังชีพตนและคนในหมู่บ้าน มิได้หวังการค้าขายเพื่อ
 กำไร แต่เมื่อมีการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ประกอบกับการพัฒนาอำนวยความสะดวกในหมู่บ้านมากขึ้น
 ทำให้มีการติดต่อกับชุมชนภายนอกเพิ่มขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น
 การเลี้ยงไก่ สุกร เย็บปักถักร้อย แล้วส่งไปขายในที่อื่น ๆ นำมาซึ่งรายได้มากขึ้นแก่ครอบครัว
 และหมู่บ้าน

3.3 ผลทางด้านสังคม

โครงการต่าง ๆ ทางด้านสังคมที่ ดชต. ได้เริ่มดำเนินการในหมู่บ้านรวม
 5 โครงการ แบ่งได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.3.1 ด้านสังคม ได้แก่ โครงการอบรมลูกเสือชาวบ้านและโครงการ
 วางแผนครอบครัว ดชต. ได้จัดตั้งให้มีลูกเสือชาวบ้านโดยความสมัครใจของชาวบ้าน โดยเน้น
 ให้ชาวบ้านได้เข้าใจ และเห็นคุณค่าประโยชน์ของโครงการนี้ มีการรวมกลุ่มเข้าอบรมวิธีปฏิบัติ
 บางประการโดย ดชต. จะเป็นผู้อบรม เช่น การปฏิบัติเมื่อเกิดมีเพลิงไหม้ การสอนการดับไฟ การ
 ประชุมพยาบาลผู้ป่วย เป็นต้น และการมีกิจกรรมร่วมกันแบบกลุ่มก็จะมีผลให้เกิดความสามัคคีร่วมแรง
 ร่วมใจในการปฏิบัติ รู้จักเสียสละ และยังทำให้ประชาชนเกิดความรู้รักสามัคคี รักหมู่บ้านอีกด้วย
 ส่วนโครงการวางแผนครอบครัว ดชต. ได้ให้ความรู้ในการวางแผนครอบครัว ให้เหตุผล และความ
 จำเป็นที่จะต้องมียุคน้อย ๆ ในภาวะเศรษฐกิจจำกัด นอกจากโครงการเหล่านี้แล้ว ก็ยังมีการ
 รวมกลุ่มกันเพื่อปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาโดยตนเอง และยังมี การรวมกันเพื่อประโยชน์ร่วมกันอีกด้วย
 ซึ่งจากการพัฒนาในด้านนี้ส่งผลให้ประชาชนเกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ และผลประโยชน์
 ของส่วนรวมอันจะนำมาสู่ความ เจริญก้าวหน้าของหมู่บ้านอีกด้วย

3.3.2 ด้านการศึกษา ได้แก่ โครงการอบรมประชาชนกับโครงการส่งเสริม
 เด็กก่อนวัยเรียนและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ดชต. ได้อบรมโดยให้วิทยากรกระจายเสียงให้ความรู้

แก่ประชาชนทั่วไป ในเรื่องหน้าที่ของพลเมือง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปกครอง ในช่วงเวลาเย็นหลังจากเลิกงานแล้ว เป็นประจำวันวันละครึ่งชั่วโมง เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจให้ประชาชนสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองของชาติ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่วนโครงการส่งเสริมเด็กก่อนวัยเรียนและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ดชด. ได้จัดสถานส่งเสริมเด็กในวัยก่อนเรียนให้มีพื้นฐานในการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เพื่อเตรียมตัวศึกษาในภาคบังคับ นอกจากนี้ยังเป็นการแบ่งเบาภาระในการเลี้ยงดูเด็กจากผู้ปกครอง ทำให้พ่อแม่ทำมาหากินได้อย่างสบายใจไม่ต้องมากังวลกับการดูแลลูกของตน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ดชด. ได้จัดตั้งศาลาขนาดเล็กโดยใช้วัสดุในหมู่บ้าน และอาศัยความร่วมมือจากชาวบ้านสร้างขึ้นในขั้นแรก ดชด. ได้จัดหาหนังสือต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ และความบันเทิงรวมถึงหนังสือพิมพ์มาไว้บริการประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้อ่านค้นคว้าและผ่อนคลายความตึงเครียด นอกจากนี้ยังนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และยังใช้เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรืออภิปราย เรื่องการเมือง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ หรือเป็นที่พบปะชุมนุมของคนในหมู่บ้านอีกด้วย

3,3,3 ด้านสาธารณสุข ได้แก่โครงการสาธารณสุขมูลฐานและการจัดตั้งสหกรณ์ยา ดชด. ได้ประสานกับอนามัยตำบล จัดตั้งสหกรณ์ยาเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนยา และการที่ประชาชนหายารักษาโรคภัยกันเองเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ นอกจากนี้ยังจัดบริการให้ความรู้ในการใช้ยาที่ถูกต้อง มีการอธิบายการใช้ยาที่ถูกต้อง โดยเฉพาะยาที่ต้องใช้บ่อย ๆ เช่น ยาแก้ปวด ยาแก้หวัด มีการบริการการรักษาพยาบาล แนะนำการปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งการป้องกันโรคต่าง ๆ นอกจากนี้เกือบทุกหลังคาเรือนมีการสร้างส้วม ทำให้ชาวบ้านไม่เป็นโรคทางเดินอาหาร สุขภาพร่างกายแข็งแรงจึงเป็นผลมาจากการจัดระเบียบบ้านสะอาด

ถูกสุขลักษณะ ²⁷

3,3,4 การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เมื่อว่างเว้นจากภารกิจการทำงานแล้วประชาชนจะใช้เวลาว่างด้วยการออกกำลังกาย เล่นกีฬา โดยมีการทำสนามตะกร้อไว้เป็นส่วนรวมกีฬา เป็นสิ่งที่จะทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการพบปะสังสรรค์กัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นไปด้วยดี นอกจากนี้ยังมีการสนทนาการ เช่น ในฤดูหนาวมีการเล่นรอบกองไฟ ในยามหน้าน้ำให้มีการแข่งเรือพาย เป็นต้น และจากการที่มีการอบรมการเย็บปักถักร้อย การโภชนาการ และทอผ้าแกสตรีที่มีได้ทำงาน หรือทำงานบ้านก็จะได้ใช้เวลาว่างฝึกฝนสิ่งเหล่านี้ อันจะส่งผลดีแก่เศรษฐกิจในหมู่บ้านอีกด้วย

3.4 ผลทางการเมือง

หลังจากที่ชาวบ้านได้รับการอบรมตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของตำรวจตระเวนชายแดนแล้ว แนวความคิดและอุดมการณ์ในทางการเมืองของชาวบ้านก็เปลี่ยนไปมีความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ได้รู้จักว่าคอมมิวนิสต์คืออะไร มีวัตถุประสงค์อย่างไรในการเข้าแทรกซึมในหมู่บ้าน เมื่อชาวบ้านมีความเข้าใจและมีตำรวจตระเวนชายแดนมาดำเนินการเพื่อให้ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์หมดไปจากหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในตัวเอง และหมู่คณะที่จะปิดกั้นภัยของหมู่บ้านในระยะแรกได้ให้มีการจัดเวรยามตอนกลางวัน เพื่อรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านไม่หวาดกลัวหรือหวาดผวาเหมือนแต่ก่อน สามารถทำมาหากินได้สะดวก ชาวบ้านมีความเข้าใจสถานการณ์บ้านเมืองดีและยินดีให้ความร่วมมือกับทางราชการ ทำให้ฝ่ายตรงข้ามไม่สามารถเข้ามามีอิทธิพลในหมู่บ้านได้ การที่ตำรวจตระเวนชายแดนได้ทำการพัฒนาความคิดของผู้นำและวิทยากรประจำหมู่บ้าน เพื่อถ่ายทอดให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญในการปกครอง โดยการออกเสียงเลือกคนที่ดี เป็นตัวแทนคนไปทำหน้าที่บริหารหมู่บ้าน และในระดับที่สูงกว่าหมู่บ้าน เช่น ตำบล อำเภอ จังหวัดและประเทศต่อไป จะเห็นได้ว่าก่อนตำรวจตระเวนชายแดนจะเข้าดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน ประชาชนไม่ทราบว่ามี สส. และ สจ. คือใครถึงร้อยละ 80 แต่เมื่อประชาชนได้รับการอบรมแล้วมีเพียง 1% เท่านั้นที่ไม่ทราบว่า สส. และ สจ. คือใคร แสดงว่าประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองมากขึ้น

นอกจากที่ประชาชนมีการรวมกลุ่มกันทำให้เกิดความรักความสามัคคีในพวกเดียวกัน และเกิดความ เป็นชาตินิยมพร้อมที่จะรวมพลังกันทุกเวลา หากมีใครเข้ามารุกรานจะเห็นได้ว่าไม่มีใครที่อพยพย้ายถิ่นฐานออกไปจากหมู่บ้านนี้เลย เพราะชาตินิยมอยู่ด้วยกันด้วยความรักความเห็นอกเห็นใจกัน มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน การแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ประชาชนร่วมกันช่วยกันคิดแก้ปัญหาโดยเน้นความสำคัญในตัวจากประชาชนเอง เพื่อให้ประชาชนตระหนักในความสามารถของตน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งทั้งร่างกายและจิตใจให้กับตนเองโดยมีตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้ช่วยในการให้คำแนะนำ เสริมความมั่นใจให้แก่ประชาชนและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้ประชาชนมีความสำนึกว่ารัฐบาลมีความห่วงใยมิได้ทอดทิ้ง

ผลการพัฒนาตามโครงการของตำรวจตระเวนชายแดนทางด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินการ

ตามโครงการของตำรวจตระเวนชายแดนที่กล่าวอย่างละเอียดแล้วในส่วนของการดำเนินการของตำรวจตระเวนชายแดนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นที่ 2 การพัฒนาความคิดส่งผลอย่างยิ่งต่อความคิด ความเข้าใจทางด้านการเมืองของประชาชน หลักสูตรในการอบรมจะเน้นหนักในเรื่องความมั่นคงของชาติ และการสร้างประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนเข้าใจบทบาทในการมีส่วนร่วมในการสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคงเมื่อประชาชนมีความเข้าใจก็จะทำให้วิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านนั้นสามารถคลี่คลายไปได้โดยการร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างตำรวจตระเวนชายแดนกับประชาชนในหมู่บ้านที่จะช่วยกันขับไล่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่เข้ามาบ่อนทำลายให้หมดสิ้นไป ประกอบกับตำรวจตระเวนชายแดนได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านในด้านความเป็นอยู่โดยการนำโครงการต่าง ๆ เข้ามาพัฒนาในส่วนที่หมู่บ้านวังผาฝั่งขาดแคลน ซึ่งผลของการพัฒนาทางกายภาพคือสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ผนึกรวมเข้ากับการพัฒนาทางจิตใจ หรือทางความคิด เป็นเหตุให้การแก้วิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในหมู่บ้านประสบความสำเร็จ

การแก้ไขวิกฤตการณ์ทั้ง 3 อย่าง เนื่องมาจากการดำเนินการของตำรวจตระเวนชายแดนตามโครงการฯ

1. วิกฤตการณ์การเข้าถึงประชาชนของรัฐบาล เมื่อตำรวจตระเวนชายแดนได้เข้าทำการพัฒนาหมู่บ้านวังผาตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ก็เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในการใช้อำนาจปกครองของรัฐ ซึ่งผลกระทบในขั้นพื้นฐานที่สุดคือโครงการที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เคยมีบทบาทโดยทำการแทรกแซงทางการเมือง ประสบความยากลำบากในการปฏิบัติการมากขึ้น เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติการด้านการเมืองโดยมีเป้าหมายที่มวลชนในหมู่บ้านแล้ว ยังจะต้องสู้รบกับฝ่ายตำรวจตระเวนชายแดนอีกด้วย โครงการของตำรวจตระเวนชายแดนนี้ จึงมีผลทั้งในด้านการต่อต้านผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์แล้วยังมีผลต่อประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมของรัฐ การที่จะกลับไปฝึกฝั่กับฝ่ายตรงข้ามก็ทำได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนี้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เองก็ไม่สามารถเคลื่อนไหวการปฏิบัติงานได้อย่างสะดวกทั้งในด้านทหารและการเมือง จะเห็นได้จากภายหลังที่โครงการของตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินการในหมู่บ้านแล้วการปะทะกันกับฝ่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เมื่อก่อนมีการดำเนินการตามโครงการมีสารปะทะกันประจำ แต่เมื่อดำเนินการแล้วไม่เคยมีการปะทะกันเลย การที่รัฐสามารถแผ่ขยายอำนาจรัฐเข้าไปในหมู่บ้านและสามารถจัดตั้งองค์กรย่อยขึ้นในสังคมแบบปฐม (primary) และสามารถส่งมอบประสบการณ์ทางการเมืองให้แก่ประชาชนโดยการให้การอบรม พัฒนาความคิด เพื่อให้ประชาชนมีความสำนึกทางการเมือง

(political consciousness) ทำให้ประชาชนมีความสูงงอมทางการเมือง (socialization) และเกิดความคิดริเริ่มที่จะสร้างความต้องการ และดำเนินการตามความต้องการของคนโดยผ่านกระบวนการทางการเมือง²⁸ และจากการที่ประชาชนได้รับการอบรม และให้แนวทางที่ถูกต้องของระบบการเมืองการปกครองของไทยระบอบประชาธิปไตย ส่งผลให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความสูงงอมทางการเมือง และสามารถผลักดันให้ประชาชนในหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากประชาชนในหมู่บ้านร้อยละ 98 กล่าวว่า ที่ตนเองไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง สส. และ สจ. นั้น เพราะพวกตนได้รับการอบรมและพัฒนาความคิดทางการเมืองตามโครงการของ คชต.

เมื่อประชาชนมีความ เป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เห็นได้จากการที่ประชาชนได้รับบริการต่าง ๆ จากรัฐอย่างเต็มที่มากขึ้นก็ทำให้ความน้อยใจที่คิดว่ารัฐไม่เหลียวแลพวกตนหายไป นอกจากนี้เมื่อโครงการฯ สิ้นสุดลงแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ได้ทอดทิ้งฝังเข้ามาเยี่ยม เยียนอยู่ เสมอ จากที่ศึกษาพบว่าก่อนที่จะมีโครงการฯ ของตำรวจตระเวนชายแดน เข้าไปพัฒนาที่หมู่บ้านวังผา เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ เข้า เยี่ยม เยียนประชาชนหมู่บ้านวังผาน้อยมากโดยที่ร้อยละ 89 ของตัวอย่างที่ศึกษาให้ข้อมูลว่า นาน ๆ จะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเยี่ยม เยียนและอีกร้อยละ 11 บอกว่าไม่เคยมีใครเข้ามาเยี่ยม เลย แต่เมื่อโครงการฯ ของตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดำเนินการแล้วพบว่าทุกคนบอกว่าตำรวจตระเวนชายแดนได้เข้ามาเยี่ยม เยียนบ่อยครั้ง จากการเข้ามาเยี่ยม เยียนชาวบ้านวังผาบ่อย ๆ ก็จะทำให้ทราบว่าพวกเขาบ้านยังคงมีการปฏิบัติตน เช่นเดียวกับขณะที่ตำรวจตระเวนชายแดนได้อยู่ร่วมกับชาวบ้านในระหว่างการดำเนินการโครงการฯ หรือไม่ ซึ่งปรากฏว่าชาวบ้านได้มีการพัฒนาหมู่บ้านกันเป็นประจำ นอกจากจะมีตำรวจตระเวนชายแดนเข้ามาเยี่ยม เยียนหมู่บ้านวังผาแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่นก็ได้เข้ามาเยี่ยม เยียนเป็นประจำเช่นกัน²⁹ ประชาชนในหมู่บ้านวังผาก็มีการติดต่อกับบุคคลนอกหมู่บ้านมากขึ้น เช่น การติดต่อกับชาย การติดต่อกับราชการ เป็นต้น ทั้งนี้

²⁸

มนุชญ์ วัฒนโกเมร, "การพัฒนาเมืองไทย : การวิเคราะห์และแนวทางเลือกบางประการ" ใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคนอื่น ๆ, สัตว์การเมือง (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 289.

²⁹

สัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้าน, 27 สิงหาคม 2529.

เนื่องมาจากได้มีการซ่อมแซมถนนหนทางที่ชำรุดทรุดโทรมใช้การไม่ได้ในฤดูฝนเสียใหม่ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า อำนาจรัฐและการพัฒนาได้แผ่ขยายเข้าไปถึงประชาชนในหมู่บ้านวังผาได้สร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนให้เกิดความรู้สึกว่า ตนเองได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาลเหมือนกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย ซึ่งในแง่จิตวิทยาและภาพพจน์ของรัฐที่เกิดขึ้นกับความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ประชาชนเข้าใจรัฐมากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน เป็นการสนองตอบต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์การเข้าถึงประชาชนของรัฐได้โดยตรง

2. วิกฤตการณ์ของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การที่ตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินการโครงการ ซึ่งต้องอาศัยความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ เป็นอย่างมากจากชาวบ้านทุกคนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ เป็นการสร้างความรักในหมู่คณะที่ได้ทำงานร่วมกันเหมือนกันด้วย จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความสามัคคีกันดีมากในการร่วมมือกันพัฒนาหมู่บ้านร้อยละ 70 และสามัคคีพอสมควรร้อยละ 30 . ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุกคนมีความสามัคคีกันมีความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และในส่วนของพัฒนาความคิดทางด้านการเมืองก็ทำให้ประชาชน เข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ซึ่งเป็นศูนย์รวมของชาติในการที่จะก่อให้เกิดการผูกกำลังกันของคนในชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติโดยส่วนรวม ซึ่งการที่ชาติจะมั่นคงได้ก็ต้องมีชนบทซึ่ง เป็นที่อยู่อาศัยของคนส่วนใหญ่ของประเทศมั่นคงเสียก่อน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านก็มีความ เข้าใจ เป็นอย่างดี และจากการศึกษาชาวบ้านทุกคนยังต้องการที่จะรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยอันที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข และพร้อมที่จะ เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองต่อไปด้วย การที่ประชาชนได้รับความรู้ที่ได้จากการอบรมของตำรวจตระเวนชายแดนทำให้ประชาชน เข้าใจว่ารัฐบาลมิได้ทอดทิ้ง และปัญหาของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่ลบล้างโอกาสจากสภาพภูมิศาสตร์และความห่างไกลจากที่อื่น ๆ ซึ่งรัฐบาลได้ส่งตำรวจตระเวนชายแดนเข้ามาดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านวังผาทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน เป็นไปด้วยดี ความคิดของประชาชนที่เคยแตกแยกกันทำให้หลงเชื่อผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และดึงไป เป็นมวลชน³⁰ ก็กลับมา เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันประชาชนมีความ เข้าใจว่าการจะสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นได้นั้นทุกคนจะต้องร่วมมือกันจึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้นปัญหาการแตกแยกไปมีการผูกกำลังกันของหมู่บ้านวังผาจึงได้หมดไป และเกิดความสามัคคีรักใคร่กันของประชาชนขึ้นมาแทน

3. วิกฤตการณ์ในการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวความคิดในการพัฒนาทางการเมือง นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องสามารถระดมกำลัง (mobilization) ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมหรือการใช้อำนาจปกครองของรัฐ การที่รัฐจะสามารถกระทำในขั้นตอนนี้ได้สำเร็จ ล้วน ไปได้นั้น ส่วนหนึ่งประชาชนต้องมีความรู้สึกในทางที่ดีต่อกิจกรรมของรัฐหรืออีกประการหนึ่งคือการใช้อำนาจรัฐต้องมีความชอบธรรม ซึ่งวิถีทางที่รัฐจะกระทำได้คือการสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชน ในการสนองตอบความต้องการให้ตรงกับประชาชน ทั้งนี้เพราะกิจกรรมของรัฐมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ บริการที่พึงพอใจแก่ประชาชนได้มีบทบาทถึงการชักจูงให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมได้อีกด้วย

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การปฏิบัติทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย นั้นมีเป้าหมาย เพื่อแยกแยะ หรือตัดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในหมู่บ้านให้ออกจากรัฐ โดยตรง ซึ่งหมายถึงการสร้าง ความแบ่งแยกหรือก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในทางลบระหว่างประชาชน กับรัฐ หากรัฐไม่สามารถโน้มน้าวชักจูงประชาชนให้มีความศรัทธาที่ดีต่อรัฐได้ แล้วการใช้อำนาจปกครอง ของรัฐย่อมจะไม่ได้ได้รับความชอบธรรม เช่น ประชาชนจะปฏิเสธกิจกรรมของรัฐ เป็นต้น ความพยายาม ที่จะหยิบยื่นบริการของรัฐแก่ประชาชนย่อมทำไม่ได้ โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ของตำรวจตระเวนชายแดนได้ เน้นให้ประชาชนในหมู่บ้าน เข้ามามีส่วน ในการพัฒนาแล้ว ยังเป็นการ ดอบสนองผลประโยชน์ด้านอื่น ๆ แก่ประชาชนอีกด้วย โดยเฉพาะในด้าน เศรษฐกิจซึ่งเป็น ความ ต้องการพื้นฐานของประชาชน สภาพทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการมีส่วนร่วม โดย เฉพาะอย่างยิ่งส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อคนมีรายได้เพียงพอที่จะอยู่อย่างสุขสบายก็จะมีแนวโน้ม จะ เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น ประกอบกับการที่อบรมให้ประชาชน เข้าใจอย่างแจ่มชัด ในทางการเมืองถึงบทบาทในการเมืองการปกครอง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าประชาชนในหมู่บ้าน ร้อยละ 98 ทราย เรื่องการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ว่าใครได้รับการเลือกตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังเข้าใจว่า สส. และ สจ. คือใคร ทำหน้าที่อะไรถึงร้อยละ 99 ซึ่ง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความรู้และสนใจต่อเหตุการณ์บ้านเมืองและมีความรู้สึกต้องการเข้าไป มีส่วนร่วมถึงการพัฒนาหมู่บ้าน และการปกครองหรือการบริหารหมู่บ้าน จะ เห็นได้ว่าประชาชน อยากรจะสมัครเป็นผู้บริหารโครงการฯของตำรวจตระเวนชายแดนกัน เกือบทุกคน มีความกระตือรือร้น ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารหมู่บ้าน ในขณะที่เดียวกันถ้าประชาชนมิได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินการในโครงการก็จะทำให้ขาดความภูมิใจในผลงาน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในทางการเมือง ของประชาชนในหมู่บ้านวังผา ยังเห็นได้จากการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง สส. และ สจ. โดยร้อยละ 49 ไปใช้สิทธิทุกครั้ง และร้อยละ 48 ไปใช้สิทธิเป็นบางครั้ง ซึ่งแสดงถึงการออกสิทธิ

ออกเสียงในการเลือกผู้ที่จะทำหน้าที่แทนตน ซึ่งการที่ประชาชนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งมีก็เนื่องมาจากได้รับการอบรมและพัฒนาความคิดทางการเมืองตามโครงการฯ ของตำรวจตระเวนชายแดน โดยประชาชนในหมู่บ้าน เป็นผู้ให้ความเห็นถึงร้อยละ 99 นับว่าตำรวจตระเวนชายแดนได้สร้างความสำนึกในหน้าที่ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการพัฒนาได้สำเร็จและประชาชนก็เข้าใจนำมาปฏิบัติ ซึ่งเท่ากับว่าโครงการฯ ของตำรวจตระเวนชายแดนนี้สามารถแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองในการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ตามแนวชายแดนและห่างไกลความเจริญเป็นพื้นที่ในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เช่น หมู่บ้านวังผาใต้เป็นอย่างดี

จะเห็นว่าโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของตำรวจตระเวนชายแดนสามารถแก้ไขวิกฤตการณ์ทั้ง 3 ประการดังได้กล่าวมาแล้วได้ และปัจจัยที่มีผลเป็นอย่างดีในความสำเร็จนี้ได้แก่ ตำรวจตระเวนชายแดนโดยการดำเนินการตามโครงการฯ แสดงให้เห็นได้ชัดเจนจากการศึกษาว่าประชาชนที่ทำการศึกษาร้อยละ 98 ได้ให้ความเห็นว่าตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทมากในการดำเนินการพัฒนาด้านต่าง ๆ และร้อยละ 97 กล่าวว่าหมู่บ้านวังผาจะไม่สามารถพัฒนาไปได้ว่าตำรวจตระเวนชายแดนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านและหากโครงการฯ ของตำรวจตระเวนชายแดนต้องล้มเลิกไปก่อนประชาชนในหมู่บ้านก็จะประสบกับความเดือดร้อนมาก โดยประชาชนในหมู่บ้านที่ทำการศึกษาได้สนับสนุนความคิดนี้ถึงร้อยละ 98 นอกจากนี้ตำรวจตระเวนชายแดนที่เข้าทำการพัฒนาหมู่บ้านวังผามีความตั้งใจจริงเป็นอย่างมากในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในหมู่บ้านโดยประชาชนทุกคนได้กล่าวว่า ตำรวจตระเวนชายแดนมีความตั้งใจเป็นอย่างมากในการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งก็ดำเนินการได้ดีถูกใจชาวบ้านเป็นอย่างดี และชาวบ้านเกือบทุกคนก็มีความพอใจในการพัฒนา เนื่องจากเห็นว่าโครงการฯ ของตำรวจตระเวนชายแดนช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อหมู่บ้านเป็นอย่างมาก การที่ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคีในการพัฒนาหมู่บ้านนั้น ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้มีบทบาทให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้านซึ่งมีชาวบ้านที่ทำการศึกษาเห็นด้วยเป็นอย่างดีกับความคิดนี้ร้อยละ 70 และเห็นด้วยร้อยละ 30 ซึ่งจะเห็นได้ว่าตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างดีในการพัฒนาซึ่งประสบผลสำเร็จ โดยสามารถแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้จนหมดสิ้น และเมื่อโครงการฯ สิ้นสุดก็ยังคงดูแลห่วงใยเข้าไปเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ เมื่อเป็นหลักประกันว่าปัญหาต่าง ๆ ได้คลี่คลายไปหมดสิ้นจริง ๆ และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลยังคงห่วงใยมิได้ทอดทิ้งไปไหนอีกด้วย

การที่วิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในหมู่บ้านวังผาได้ถูกแก้ไขจนหมดไปนั้น จะทำให้การพัฒนาทางการเมือง เป็นไปอย่างราบรื่นอีกด้วย เพราะเมื่อประชาชนในหมู่บ้านมีความคิดทางการเมืองที่ถูกต้อง

ก็จะนำมาซึ่งการ เข้ามามีส่วนร่วมอัน เนื่องมาจากมีสภาพแวดล้อมความ เป็นอยู่และสภาพทาง เศรษฐกิจที่ดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาทางการเมืองจะ เกิดขึ้น เมื่อรัฐสามารถระดมประชาชนให้ เข้ามามี ส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Pye และการพัฒนาทางการเมืองก็ เป็นการสร้างประชาธิปไตย โดย การที่ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการอบรมปลูกฝังให้มีความคิดความ เข้าใจในระบบการ ปกครองแบบประชาธิปไตย และได้มีการออกสิทธิออกเสียง เลือกตั้งก็แสดงให้เห็นว่าประชาธิปไตย กำลัง เริ่ม เติบโตขึ้นที่หมู่บ้านวังผา อันจะนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยในระดับที่สูงขึ้นไปอีกด้วย นอกจากนี้การพัฒนาทางการเมือง เป็น เรื่องของการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ (political modernization) ซึ่งก็ได้แก่ การ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ความเสมอภาค ตามกฎหมาย การเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นต้น การที่อำนาจรัฐได้แผ่ขยายเข้าไป ถึงหมู่บ้าน จากการที่ตัดลินคตัดความกันโดยให้อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้นำ ก็เปลี่ยนไปโดยมีการนำ กฎหมาย เข้าไปบังคับใช้ และทุกคนจะอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันโดย เท่าเทียมในการปฏิบัติ การ ตามกฎหมาย ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่ของคนที่จะทำหน้าที่พลเมืองที่ดีของประเทศที่มีความรู้ ความ เข้าใจในการ เลือกตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวความคิดพื้นฐานของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย สิ่งเหล่านี้คือการแสดงออกซึ่งการที่ได้เกิดการพัฒนามาให้เป็นสมัยใหม่ ซึ่งมัก จะ เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการพัฒนาทางการ เมือง

การที่หมู่บ้านซึ่งเป็นชุมชนที่เล็กที่สุดมีการพัฒนาให้มีคุณภาพทั้งในด้านความเป็นอยู่ สภาพ แวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ประกอบกับได้มีการพัฒนาด้านจิตใจไปด้วยกันแล้ว ก็จะเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดความมั่นคงในหมู่บ้านอัน เนื่องมาจากประชาชนในหมู่บ้านมีความคิด ทางการเมืองที่แจ่มชัด มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและ เมื่อหมู่บ้านมีความมั่นคงก็จะส่งผล ให้ชนบทเกิดความมั่นคง เนื่องจากหมู่บ้านทั้งหลายมีความมั่นคง เมื่อชนบทซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคน ส่วนใหญ่ของประเทศมีความมั่นคงก็จะทำให้ประเทศชาติโดยรวมมั่นคง ซึ่งจะ เป็น เป้าหมาย สูงสุดของการพัฒนา เมื่อการเมืองมีความมั่นคงก็จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงทาง เศรษฐกิจสามารถ พัฒนา เศรษฐกิจไปได้อย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศทั่วโลกปรารถนา

นับได้ว่าโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านวังผาประสบความสำเร็จ ซึ่งได้รับ การยกย่องให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง และสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีที่หมู่บ้านตามแนวชายแดนอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันที่จะใช้ เป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อยก ระดับหมู่บ้านขึ้น เป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ค่อยไป